

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Autorská kniha

experiment – koncept – kniha jako artefakt – současný knižní projekt

Bakalářská práce

Autor: Petra Havelková

Studijní obor: Grafická a intermediální tvorba

Vedoucí práce: MgA. Petr Hůza

Oponent práce: MgA. Jakub Horský

Hradec Králové

2024

Zadání bakalářské práce

Autor: Petra Havelková

Studium: P21P0033

Studijní program: B0114A310003 Grafická a intermediální tvorba

Studijní obor: Grafická a intermediální tvorba

Název bakalářské práce: **Autorská kniha - experiment - koncept - kniha jako artefakt - současný knižní projekt**

Název bakalářské práce AJ: Author's Book - experiment - concept - book as an artifact - the current book project

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí. První z nich je teoretická část, která se zabývá konceptem knihy - jejím vývojem, definicí a významem v historickém kontextu až po současnost. Dále tato část zkoumá pojmy týkající se autorských knih, zahrnující historický vývoj, techniky a významné autory. Teoretická část se dále věnuje ilustraci, krátce popisuje její vývoj a provádí srovnání různých stylů ilustrace napříč světem. Druhá část bakalářské práce je praktická a zaměřuje se na vytvoření vlastní autorské knihy. Tato část obsahuje konceptuální a přípravnou rešerši, detailní postup práce s vlastním autorským textem a celkový vývoj námětu knihy, doplněný fotodokumentací.

Voit, Petr. Encyklopedie knihy. Praha, 2006. ISBN 80-7277-312-7.

Pešina, Jaroslav. Knižní vazba v minulosti. Praha, 1939.

Hamanová, Pavlína. Z dějin knižní vazby. 1. vyd. Praha, 1959.

Kneidl, Pravoslav. Z historie evropské knihy. Svoboda, 1989

Khel, Richard. Poselství papíru. Vyd. 1. Praha, 1999. ISBN 80-7184-684-8.

Zadávací pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: MgA. Petr Hůza

Oponent: MgA. Jakub Horský

Datum zadání závěrečné práce: 4.10.2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem *Autorská kniha – experiment – koncept – kniha jako artefakt – současný knižní projekt* vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla všechny použité zdroje a literaturu.

V Hradci Králové dne:

Podpis:

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce MgA. Petru Hůzovi za trpělivost a odbornou pomoc při tvoření této bakalářské práce a knihařství Hrubá Vojtíšková za ochotu a profesionální přístup při zhotovování praktické části práce.

Anotace

HAVELKOVÁ, Petra. *Autorská kniha – experiment – koncept – kniha jako artefakt – současný knižní projekt*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2024. 57 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí. První z nich je teoretická část, která se zabývá konceptem knihy – jejím vývojem, definicí a významem v historickém kontextu až po současnost. Dále tato část zkoumá pojmy týkající se autorských knih, zahrnující historický vývoj, techniky a významné autory. Teoretická část se dále věnuje ilustraci, krátce popisuje její vývoj a provádí srovnání různých stylů ilustrace napříč světem. Druhá část bakalářské práce je praktická a zaměřuje se na vytvoření vlastní autorské knihy. Tato část obsahuje konceptuální a přípravnou rešerši, detailní postup práce s vlastním autorským textem a celkový vývoj námětu knihy, doplněný fotodokumentací.

Klíčová slova: Kniha, knižní náležitosti, historie knihy, umění Orientu, knihtisk, autorská kniha, ilustrace, fotografie, kresba, koláž, poezie.

Annotation

HAVELKOVÁ, Petra. *Author's Book – experiment – concept – book as an artifact – the current book project*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2024. 57 pp. Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor thesis is divided into two main parts. The first is the theoretical part, which deals with the concept of the book – its development, definition and meaning in the historical context up to the present. Furthermore, this section examines concepts relating to author's books, covering historical development, techniques and important authors. The theoretical section goes on to illustrate, briefly describes its development and compares different styles of illustration across the world. The second part of the bachelor's thesis is practical and focuses on creating mine author's book. This section contains conceptual and preparatory research, a detailed process of working with the author's own text and the overall development of the book's subject matter, accompanied by photo documentation.

Keywords: Book, book items, history of the book, art of the Orient, printing press, author's book, illustration, photography, drawing, collage, poetry.

Obsah

Úvod.....	8
1 Teoretická část: Kniha, její historie a vývoj, knižní tvorba v Evropě a Asii.	9
1.1 Kniha jako objekt	9
1.2 Stručná historie knihy.....	12
1.2.1 Vznik knihy a její podoba	12
1.2.2 Knihtisk a změna, kterou přinesl.....	15
2 Autorská kniha	16
2.1 Vznik autorské knihy a její vývoj	16
2.2 Autorská kniha v současnosti.....	17
3 Ilustrace v knize.....	21
3.1 Podoba ilustrace v Evropě a Asii	21
3.2 Knižní ilustrátoři 21. století.....	22
4 Praktická část: Tvorba vlastní autorské knihy	24
4.1 Vývoj koncepce.....	24
4.1.1 Stanovení cíle praktické části.....	24
4.1.2 Inspirace a přípravná rešerše	26
4.2 Tvorba knihy – digitální část.....	30
4.2.1 Počáteční příprava layoutu	31
4.2.2 Tvorba ilustrací	32
4.3 Tvorba knihy – realizace	38
4.3.1 Výroba knihy.....	38
4.3.2 Instalace práce	39
4. 4 Fotodokumentace	40
Závěr.....	48
Seznam použité literatury – citovaná literatura	49
Internetové a jiné zdroje – internetové citace.....	51
Seznám obrázků	53

Úvod

Cílem této práce je definovat pojem kniha a zdokumentovat její vývoj napříč dobou i místem. Zabývám se nejenom její stručnou historií a vývojem, ale také její podobou v odlišných oblastech světa, konkrétně podobou v Orientu.

Umění Orientu mně zaujalo již v dětství. Krása a unikátní styl například japonských umělců je dnes bohužel opomíjenou částí výuky dějin umění u nás, a to přestože bylo v minulosti velkou inspirací pro umělce, kteří si nové poznatky přiváželi ze svých cest do Evropy, kde silně ovlivnily právě onu podobu knihy, grafiky a ilustrace.

Ve své práci se i nadále věnuji autorské knize, tento fenomén započatý ve druhé polovině 20. století je i dnes velmi používanou uměleckou technikou. Její možnosti provedení jsou nekonečné. Autorská kniha nemusí být ani knihou, což je to, co mně na tomto médiu tvorby tak zaujalo. Její pojetí je odlišné jak formou, tak obsahovou částí a je tudíž dokonalým volným projevem umělce.

V neposlední řadě se v práci zabývám ilustrací, její podobou a vývojem v různých částech světa. Ilustrace jako hlavní složka knihy používaná již v dobách raného středověku, kdy sloužila jako prostředek dorozumívání a předání poselství, je nedílnou součástí knihy. Její pojetí a způsob kresby je taktéž nekonečný a může sloužit jako obrazový návod pro pochopení kultury, ze které pochází. Srovnáním evropské ilustrace a ilustrace Orientu se snažím nastínit tuto diverzitu napříč dvou kultur.

Výsledkem praktické části mé práce je realizace vlastní autorské knihy, která slouží jako jakýsi přechodník mezi evropskou klasickou ilustrací a originálním stylem orientální ilustrace. Snažím se o propojení těchto dvou stylů za pomoci fotografických koláží a kresby. Ilustrace v knize jsou úzce spjaty s doprovodným textem, který vychází z filosofie *Seven Rules of Life*, která je zde zastoupena citáty od autorů mně blízkých či autorským textem.

Těchto sedm pravidel představuje jiný pohled na život, jak s ním naložit, ale hlavně jak se z něho nezbláznit. Kniha není manuálem pro život ostatních ale promluvením autora, tedy mně samé k sobě samému. Jedná se o zpověď člověka, který se snaží najít lék na život prostřednictvím umění a zároveň čtenáři umožňuje nahlédnutí a vlastní interpretaci obsahu knihy.

1 Teoretická část: Kniha, její historie a vývoj, knižní tvorba v Evropě a Asii.

1.1 Kniha jako objekt

Knihu definujeme jako objekt, který je sešitý či slepený svazek listů nebo volně skládaných archů papíru, kartonu, pergamenu nebo jiného materiálu podobného charakteru, který slouží pro zaznamenání a uchování nějakého obsahu či informace. Tento knižní blok, jak se nazývá vnitřní část knihy, může být popsán, pokreslený nebo prázdný. Hlavním úkolem knihy je uchovávat a zaznamenávat určitý druh informace ať již formou textu či ilustrace. Obsah knihy slouží pro vzdělávání, poznání, záznam informací a dnes převážně pro zábavu. [1]

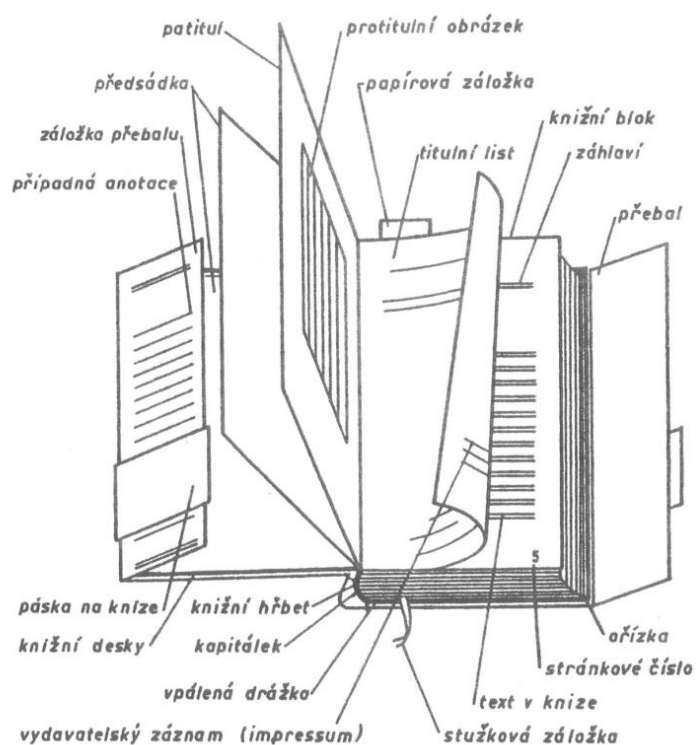
Současná podoba knihy jakožto objektu se skládá z desek, které jsou často chráněny přebalem, ten má kromě ochrany desek a knihy také grafický účel a tvoří vizuál knihy. Přebal by měl být vizuálně přitažlivý a čtenáři sdělit všechny potřebné informace o knize, na které je přidělán pomocí ohnutých záložek na začátku a konci knihy. Tyto záložky obsahují text, konkrétně anotaci knihy, biografii autora a jiné. Desky poté navazují na grafiku přebalu, buď jej zrcadlí, anebo jsou jednodušeji řešené například s pouhým názvem knihy a jménem autora. Materiál, z kterého se desky knihy vyrábí, může být různý, a proto jej dělíme podle toho, jak tvrdý materiál byl použit. [5] [16]

Desky jsou ke knize posléze připojené, nejčastěji přilepené pomocí předsádkového papíru a hřbetu knihy. Předsádkový papír je dvoustránkový papír, velmi často tvrdší gramáže než má papír s textovou částí, který je jednou stranou přilepen k deskám a druhou stranou ke zbytku knihy, čímž je kniha spojena v celistvý objekt. Tomu předchází nalepení knižního bloku k deskám pomocí hřbetu knihy. Sešitý knižní blok je hřbetem přilepen pomocí gázy a lepidla a tvoří největší oporu knize. Hřbet je navíc doplněn o kapitálek, který slouží jako výplň, čímž zakrývá nedokonalosti a viditelnost šití v knize. [3] [16]

Vnitřní část knihy dělíme na tři části a to úvodní, vlastní textovou/obsahovou část a závěrečnou část. V úvodní části knihy se nejčastěji setkáme s takzvaným signetem neboli značkou nakladatelství, která knihu vydala. Dále do úvodní části řadíme patitul, který tam může, však nemusí být. Patitul je list, který předchází hlavní titul, na kterém je uveden autor knihy a název knihy. *Oproti hlavnímu titulu je vysázen menším písmem.*

Důvod tohoto zdvojení titulního listu pochází z minulosti, kdy byly knihy ještě těžké a při častém používání se vytrhávaly z desek. [3] [16]

Další stránkou předcházející titulní stránku je protitul někdy označovaný jako frontispis či protitulní obrázek, který je na něm vyobrazen pro lepší kontrast s titulní stranou, která následuje a je hlavní stranou knihy. Na titulní straně je uveden název knihy, jméno autora a někdy také rok vydání, název nakladatelství, překlad či jméno ilustrátora, pokud se na tvorbě knihy podílel. V úvodní části můžeme také nalézt věnování, úvod a předmluvu. [16]

Obrázek 1 – Hlavní části knihy a její náležitosti. Autor: Magdaléna Čepičková, Radek Fiala.

V textové části knihy nalezneme její obsah dle žánru, často rozdělený do kapitol. Souvislý text knihy může být doplněn o citace, poznámky neboli vysvětlivky či takzvané marginálie, což jsou poznámky na okrajích knihy. Součástí knihy je i číslování stránek, legendy k obrázkům nebo ojedinělé prvky jako iniciála, což je první zdobené písmeno v textu. V závěrečné části knihy je nejdůležitější tiráž, která obsahuje veškeré informační a technické údaje o knize, které jsou její nedílnou součástí. V tiráži nalezneme údaje jako rok a místo vydání, informace o tiskárně, kde byla kniha tištěna či další nepovinné údaje jako jméno editora, číslo vydání nebo ISBN (International

Standard Book Number, mezinárodní standardní číslo knihy), což je číselný kód určený pro jednoznačnou identifikaci knižních vydání. [3] [16]

Veškeré prvky knihy, které byly uvedeny výše, jsou součástí takzvaného knižního bloku, který tvoří obsah knihy, její hlavní část. Blok je poté pomocí vazby spojený v celistvý komplet. Vazeb může být hned několik, máme vazby lepené či šité, které jsou častější pro jejich lepší udržitelnost knihy. [3]

Konstrukce knižní vazby se stejně jako jiný trojrozměrný objekt skládá ze tří důležitých složek. Prvním je materiál. Pro výrobu knihy jsou zapotřebí papíry určité gramáže. Nejvíce používané jsou papíry s cca 80–120 gramáží pro jejich přizpůsobivost. Druhým důležitým aspektem pro výrobu knihy je její konstrukce, která dává knize řád a oporu. Knižní konstrukce rozhoduje o jejím formátu, sešití a celkovému zkompletování do jednotného objektu. V neposlední řadě je důležitá její vnější úprava, povrchová podoba či grafické pojetí. [3]

Postup pro zkonstruování knihy je rozdělen na tři fáze. V první fázi je důležité rozhodnutí, zdali vnitřní část knihy bude kompletace jednolistů, dvoulistů nebo složek připravených na svázání. Ve druhé fázi se stanoví, jak bude kniha kompletovaná dohromady a v poslední fázi se řeší připojení desek a následného přebalu. Až po zvážení těchto tří fází může dojít na výrobu knihy. Konstrukce knižní vazby může vzbuzovat nekonečné možnosti její tvorby, jak je tomu například s médiem autorské knihy, avšak důležité je vzít v potaz, že se jedná o technickou konstrukci, která musí fungovat. [1] [3]

V současné době existuje devět druhů vazeb, které jsou pojmenované velkým písmenem V a číslem jejího pořadí. Vazby se od sebe odlišují ve třech hlavních oblastech a to, o jaký knižní komplet se jedná (jednolisty, dvoulisty, složky), jakým stylem jsou spojeny do knižního bloku (lepená do bloku, šitá do bloku, šitá ve složkách) a materiál, z kterého je vyrobená obálka (měkká, polotuhá, tuhá). Většina desek je vyrobená z kartonového materiálu o plošné hmotnosti cca 150–250 gramáže, na který je pomocí PVA lepidla (Herkules), nalepeno knihařské plátno podle směru jeho vláken či jiný zamýšlený grafický vizuál knihy. [3]

1.2 Stručná historie knihy

Knihy je nedílnou součástí uměleckého projevu člověka, která pomohla vývoji mnoha kultur. Umění je součástí člověka a my jej můžeme pozorovat již na jeskynních malbách, které považujeme za první grafické projevy člověka. Veškeré tyto snahy o umělecký projev měly od počátku funkci užitečnou, neboť se používaly k rituálním ceremoniálům či ke komunikaci a nevznikaly z čistě estetického důvodu. [4] [6]

Nedílnou součástí knihy je písmo, které je po řeči nejdůležitějším vynálezem lidstva. Písmo můžeme definovat jako grafický záznam řeči, z čehož je patrná jeho důležitost k rozvoji lidstva skrze komunikaci a záznam informací. Po vývoji písma do své finální podoby dle země a řeči, kterou se v zemi hovořilo, začaly vznikat první knihy, které se svou podobou značně lišily od knih, které známe dnes. [4]

1.2.1 Vznik knihy a její podoba

Podoba knihy se v každé zemi lišila svojí úrovní, zvoleným námětem, stylem či použitým materiálem. Celková podoba umění se odlišovala převážně kvůli náboženství, které daná země vyznávala. [4] [6]

Za první předchůdce knihy můžeme označit papyrové svitky starověkého Egypta, které zaznamenávaly důležité informace týkající se účetnictví, ale hlavně egyptského náboženství a obřadních procesů. Knihou v tomto případě označujeme svitky, které byly vytvořené z papyru. Jednalo se o rostlinu, jejíž ohromné stonky, po nakrájení na tenké plátky, vytvořily potřebný prostor pro zapsání, ke kterému Egypťané z počátku používali kameny až později první písmo tvořící nástroje. Důležité je podotknout, že nemluvíme o svitcích malých rozměrů, ale i o několik desítek metrů dlouhých záznamech. Například nejdelší nalezený papyrus, tzv. *Harrisův* měřil čtyřicet a půl metru. [2] [4] [6]

Obrázek 2 – Ukázka egyptských svitků, tzv. Harrisův papyrus, dochovaná část ve vlastnictví Britského muzea.

Mezitím, co ve starověkém Egyptě vznikaly papyrové svitky, tu byla Mezopotámie. Tato starověká oblast byla na počátku historického období obydlena Sumery, jejichž obrázkové písmo zvané *Klínové* sloužilo zprvu výhradně k účetním záznamům o hospodářství. Kniha v tomto případě měla podobu hliněné destičky, do které se rylo dřevěným rydlem. Vyrývání do hlíny bylo obtížné a neumožňovalo jiný obrazový záznam než klínové písmo, a proto byly použité pečetní válečky. Pečetní válečky nejčastěji vyráběné z kosti měly na svém povrchu vyrytou kresbu, která se následným vyvinutím tlaku na destičku obtiskla, čímž ji ilustrovala. Mezopotamská knižní kultura, díky své nadčasové úrovni, umožnila založení dnes označované první knihovny s názvem *Ninive*. Tuto síň plnou knih v podobě destiček založil asyrský král Aššurbanipal v období 668–626 př. n. l. a archeologové jej objevili v 19. století. [4] [6]

Obrázek 3 – Ukázka mezopotamské podoby knihy. Vlevo – Hliněná tabulka/destička. Vpravo – Pečetní váleček a jeho následný otisk do hlíny (Akkadské období konec 3. tisíciletí př. n. l.).

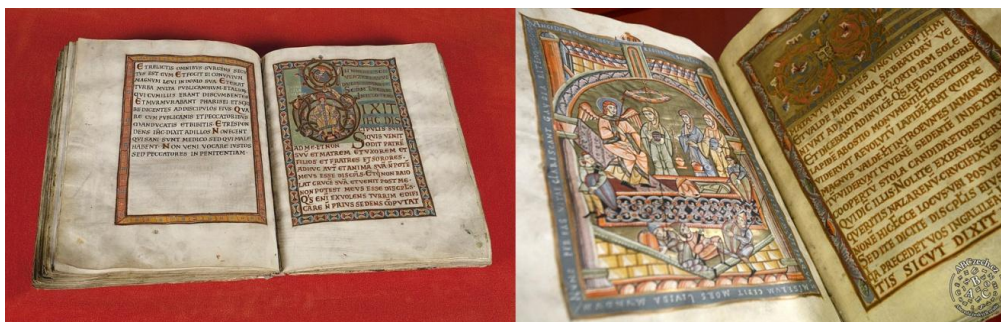
Velkým obratem pro knihu byla výroba papíru, která její tvorbu značně usnadnila. První podoba papíru byla objevena již ve 3. tisíciletí př. n. l. v Číně, kde byl vyráběn z konopí až později z hedvábných a lněných hadrů. Podoba papíru, jak jej známe dnes, byla objevena taktéž v Číně kolem roku 105 n. l., odkud se velmi pomalu rozšiřovala dál, nejdříve do dalších zemí Orientu a později také do Evropy. [4] [8]

Knižní kultura byla v Číně značně posunutá nejenom pro vynález papíru, ale také pro první podobu tisku, který se v Číně užíval již v 6. století. Knižní kultura a vynálezy Číny značně ovlivnily vývoj nejdříve v Koreji a Japonsku, které vyrobilo na milion papírových svitků buddhistického kánonu *Dharani*. Několik těchto otisků je zachováno a má se za to, že představují nejstarší dnes známé tištěné knihy světa. Později se objevené materiály a postupy dostávají do zemí Evropy, kde položí základy pro knižní tvorbu. [4] [8]

Obrázek 4 – Ukázka buddhistického svitku Dharani. Japonsko (764– 770). Inkoustový tisk na papíře. Národní muzeum v Tokiu. Nejstarší dnes známé tištěné knihy světa.

Technika a postupy výroby knih byly díky obchodníkům a jiným cestovatelům z těchto zemí označovaných jako země Orientu přivezeny do Evropy, kde se novými poznatky inspirovali převážně němečtí umělci a tiskaři. Je důležité podotknout, že onou inspirací myslíme materiály a techniku ne náměty či styl, který se značně odlišoval. Před tím, než však byly tyto poznatky z Orientu dovezeny do Evropy, kde položily základy knihtisku, musela kniha projít dlouhým vývojem. Kniha se dostává do popředí a to hlavně díky křesťanství, které v době raného středověku přebírá veškerou pozornost ve světě. Kniha zde přebírá zodpovědnost pro uchování křesťanského poselství, čehož je dobrým příkladem nejvýznamnější kniha na světě – Bible. *Kniha raného středověku má podobu pergamenového kodexu. Kodex je druh knihy vytvořený z většího počtu dvojlistů sešitých k sobě a opatřených pevnými deskami. Tato forma knihy se objevila nejspíš v 1. století, však až ve 4. století nahradila starší formu knihy svitkové.* [4] [7]

Obrázek 5 – Ukázka podoby evropského středověkého kodexu. Kodex Vyšehradský. Doba vzniku cca 1070–1086. Vpravo – iniciála D-ixit se svatým Václavem. Vlevo – Iluminace Tři ženy u hrobu. Fond NK ČR. Foto: Ivan Král.

Výroba knih, tedy středověký kodex, vznikala v kláštorech, kde jí nejčastěji mniši opisovali a také iluminovali a zdobili. Vlastnit knihu v oné době bylo skoro jako vlastnit pozemek, neboť pro jejich ruční výrobu a bohaté zdobení byly velmi nákladné a tedy vzácné. Její výrobu usnadnil a knihu lidem zpřístupnil až vynález knihtisku. [4] [7]

1.2.2 Knihtisk a změna, kterou přinesl

Výroba knihy byla před vynálezem knihtisku složitá a zdlouhavá pro její ruční výrobu. S první podobou tisku knihy v Evropě se setkáme až v 15. století, kdy se používal deskotisk. Deskotisk, i když rychlejší než ruční tvorba, výrobu tolik neurychlil ani neusnadnil. Změnu přinesl až vynález knihtisku roku 1440, jehož vynálezcem byl Johannes Gutenberg. Tento původem vyučený zlatník z Mohuče se deskotiskem inspiroval a přišel s metodou převratnou pro výrobu knihy. [2] [4] [7]

Základem Gutenbergova objevu byly pohyblivé litery. Pro jejich výrobu bylo třeba nejprve do tvrdého kovu ručně vyřezat prototyp, patrici, tou se do měkkého plechu (mědi) vyrazila matrice jako negativní forma, která se upevnila do ručního odlévacího strojku. Do této matrice se odlila jednotlivá písmena, která bylo zapotřebí ručně poupravit dle potřeby. Následný tisk pak probíhal pomocí těchto pohyblivých liter, které byly vysázeny do určité sazby, což vytvořilo konečnou tiskovou formu. Z grafického hlediska řečeno se jednalo o přímý tisk z výšky, to znamená, že tisk proběhl přímo za pomoci otisku tiskové formy, dané sazby na potiskovaný materiál, stránku knihy. [4] [7]

Tento postup práce tvorbu knihy značně posunul. Napsání knižní stránky mohlo trvat i několik dnů, zatímco její otisk za pomoci liter trval několik sekund. A i když příprava – tedy odlití liter trvala nějaký čas, je důležité zmínit, že vyrobené litery pro volbu svého materiálu bylo možné znovu používat. Tento posun ve výrobě, knižní kulturu zviditelněl a dopomohl k jejímu rozvoji, čímž umožnil založení prvních tiskáren a nakladatelství, která vedla k podobě knihy, jakou známe dnes. [7]

Obrázek 6 – Podoba knihtisku. Vlevo – Ukázka litery písmeno fi. Uprostřed – Ukázka podoby sazby z kovových liter. Vpravo – Ukázka výtisku s použitím knihtisku. První strana Gutenbergovy Bible s předmlouvou sv. Jeronýma.

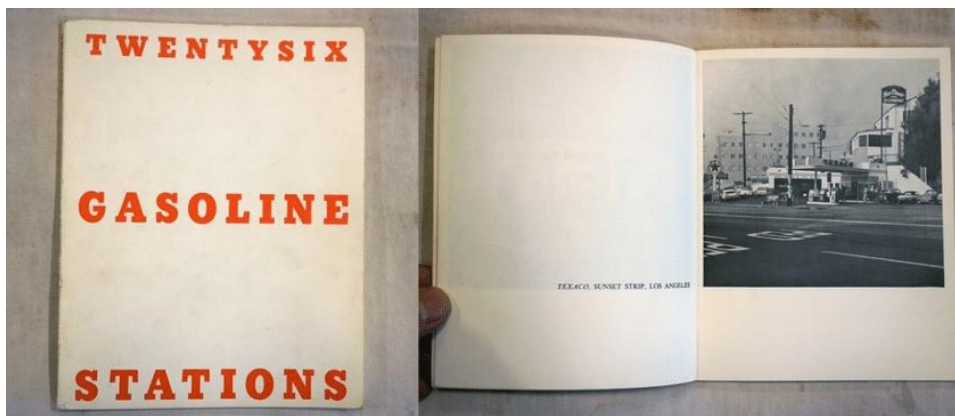
2 Autorská kniha

Kniha v historii sloužila hlavně k praktickým účelům. Její úkol byl uchovávat a zaznamenávat informace od účetnictví po náboženské ideje. S první podobou knih určených pro zábavu se setkáme až v pozdním středověku, avšak i v této době kniha nebyla brána jako umělecký objekt. První projevy knihy, jakožto uměleckého objektu, se spojují s knižní ilustrací, která však knihu jako umělecký celek nezastoupila. Změnu přinesl až konec 19. století, kdy nově začínající avantgardní umění posunulo náhled na tradiční pojetí knihy, což položilo základy nové formě uměleckého projevu. [1] [15]

2.1 Vznik autorské knihy a její vývoj

Autorská kniha jakožto nová forma projevu umění se poprvé objevila ve druhé polovině 20. století a její definice není pevně daná. Plně jí však charakterizuje výrok vydavatele a kurátora Guye Schraenenena, který autorskou knihu definoval takto: „*Autorská kniha není kniha o umění. Autorská kniha není umělecká kniha. Autorská kniha je sama uměleckým dílem.*“ Toto tvrzení plně charakterizuje funkci autorské knihy, která od svého vzniku až po současnost prošla značným vývojem stejně jako všechny jiné druhy umění. [1][15]

Důležitou roli ve vzniku autorské knihy měl Edward Ruscha. Tento pop-artový umělec narozený roku 1937 v Americe je považovaný za zakladatele autorské knihy svým dílem *Twentysix Gasoline Station* z roku 1963. Knihu v tomto případě umělec použil pro prezentaci jeho černobílých fotografií zobrazující dvacet šest benzínových pump, které se nacházely na trase mezi městy Los Angeles a Groom. Kniha dala umělcům nový pohled na fenomén kniha a inspirovala je k tvorbě tohoto média. [15]

Obrázek 7 – První autorská kniha. *Twentysix Gasoline Station*. 1963. Autor: Edwards Ruscha.

Co se týká podoby autorské knihy u nás, k jejímu rozvoji pomohl intermediální umělec Milan Knížák. Tento významný český umělec narozený roku 1940 byl jedním z prvních umělců věnující se tvorbě autorské knihy u nás. Vhodnou ukázkou jeho tvorby je dílo *Make Your Dreams* z roku 1964–1974, obsahující texty, koláže, kresby a fotografie. Na této knize můžeme vidět posunuté ony tradiční hodnoty knihy, například na materiálu a pojetí jejich desek, vazby i obsahu. [20]

Obrázek 8 – Tvorba autorské knihy u nás. *Make Your Dreams*. 1964-1974. Autor: Milan Knížák.

Tvorbu autorské knihy bychom mohli přirovnat k malbě, která určitá pravidla má (například o perspektivě a kompozici), avšak pod uměleckým záměrem byla porušována. Dobrým příkladem je umění 20. století, které se tvořilo hlavně porušováním nastolených pravidel. Například kubistické umění, které záměrně porušuje daná pravidla perspektivy pro vytvoření nové. Porušování daných norem bylo nesmírně důležité pro vývoj umění a posun člověka a stejně je tomu tak u tvorby knih. Jmenované náležitosti o obsahu a vazbě knihy (viz 1.1) nejsou při výrobě autorské knihy nutností, neboť autorská kniha nemusí být ani knihou, což se plně ukázalo v 21. století. [6]

2.2 Autorská kniha v současnosti

Plnému projevu média se kniha dočkala až ve 21. století, kdy nabrala popularity mezi umělci. Autorská kniha umělce nadchla svou možností výtvarného, ale i literárního projevu, čehož využili hlavně konceptuálně ladění umělci. Výraznou změnou v podobě autorské knihy oproti 20. století je její nové pojetí. Umělci se neřídí danými pravidly, formáty ani materiály původem určených pro knihu. Kniha se zde zcela stala uměleckým objektem. [1] [15]

Příkladem toho může být autorská kniha absolventky Fakulty výtvarných umění VUT v Brně Julie Kačerovské s názvem *Krajina papíru* z roku 2012. Tato ojedinělá autorská kniha byla k dispozici na výstavě *Evropská autorská kniha*, která je výsledkem první celoevropské soutěže, jejímž záměrem bylo oslovit co nejširší spektrum umělců prostřednictvím výzvy zveřejněné na evropských univerzitách nebo sociálních sítích. Soutěž proběhla za spolupráce vídeňského Muzea užitého umění s Uměleckoprůmyslovým museem v Praze a Mezinárodním centrem grafického umění v Lublani za podpory Evropské unie. [17]

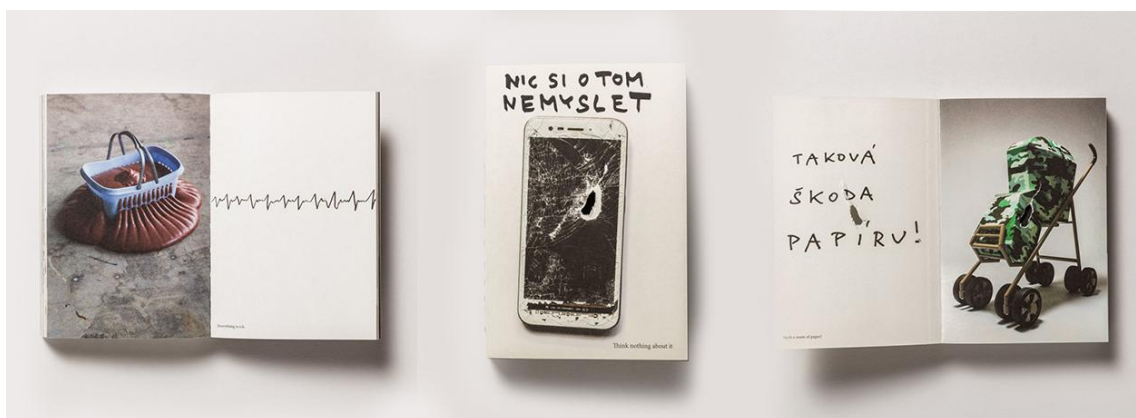
Ve výsledku se zúčastnilo 925 soutěžních návrhů z 35 zemí a odborná porota vybrala 50 nejlepších děl, která dala vzniknout této obsahově rozmanité výstavě. A právě Julie Kačerovská byla se svou autorskou knihou *Krajina papíru* mezi pěti oceněnými pracemi. [17]

Dalším zajímavým pojetím autorské knihy je ze stejné výstavy oceňovaná umělkyně Elena Peytchinska, původem z Rakouska se svou knihou *Geometrie knihy*. Zde jest ukázka toho, že autorská kniha onou knihou být nemusí, může být také objektem. [17]

Obrázek 9 – Autorské knihy zastoupené na výstavě *Evropská autorská kniha* roku 2012. Vlevo – Autorská kniha: *Krajina papíru*. Autor: Julie Kačerovská. Vpravo – Autorská kniha: *Geometrie knihy*. Autor: Elena Peytchinska.

I přes veškeré moderní projevy se setkáme s autorskou knihou tradiční klasické formy. Dobrým příkladem jest kniha *Nic si o tom nemyslet*, která vznikla k příležitosti konané výstavy *Nervous Trees* Krištofa Kintery v pražské galerii Rudolfinum v roce 2017. Kniha je záznamem autorovy tvorby s vlastními poznámkami a jedná se o tradiční formu knihy vydanou nakladatelstvím Baobab. [18]

Obrázek 10 – Tradiční podoba knihy. Nic si o tom nemyslet. Výstava: Nervous Trees 2017. Autor: Krištof Kintera.

Dalším příkladem je kniha od již zmiňovaného Milana Knížáka *Větší lásku nikdo neviděl* z roku 2018. Kniha je autorovým vlastním uměleckým pojetím již vydaných zamyšlení a poznatků korejského básníka Yoo Byung-Eun zvaným AHAE. Smrt tohoto básníka Milana Knížáka zasáhla, načež se mu rozhodl vzdát hold vytvořením autorské knihy, tradiční podoby. Z uvedených příkladů plyne, že autorské knihy mají nespočet možností svého provedení a také, že umělec nemusí být autorem textu v ní, neboť může být převzat z jiných zdrojů. [20] [21]

Obrázek 11 – Tradiční podoba knihy. Větší lásku nikdo nezná. 2018. Autor: Milan Knížák, AHAE.

Autorská kniha se stala oblíbeným projevem umělce, což vedlo ke vzniku samostatných nakladatelství, která se onou autorskou knihou zabývají. V České republice je jedním z nejvýznamnějších nakladatelství Baobab. Toto nakladatelství vzniklo v kruhu rodinném pod touhou vydávání vlastních knih ve spolupráci s výtvarnými umělci a čerstvě absolvovanými studenty hledající ve světě umění své místo. Pod záštitou nakladatelství najdeme nejčastěji knihy pro dětské čtenáře, avšak najdeme i takové, které uchvátí dospělé, čehož může být důkazem kniha *Hned vedle*

bílá barva mráčeků od Hanuše Hachenburgové z roku 2010, kde se autorka zabývá nacistickou perzekucí a holocaustem. [19]

Obrázek 12 – Kniha z nakladatelství Baobab. Hned vedle bílá barva mráčeků. 2010. Autor: Hanuš Hachenburg.

Dalším významným nakladatelstvím je Meandr. Toto nezávislé nakladatelství, které se s velkou péčí věnuje originální umělecké tvorbě pro děti a mládež, zejména autorské knize se snaží vydávat knihy, z nichž bude dětem a mladým lidem jasné, co je to „krásná literatura“. Příkladem tvorby nakladatelství Meandr je kniha od významného českého ilustrátora Petra Nikla *Jěľňovítí* z roku 2015. Jedná se o soubor básní a drobných próz, s doprovodnými ilustracemi, typickými pro tvorbu Petra Nikla. [22] [24]

Obrázek 13 – Kniha z nakladatelství Meandr. Jěľňovítí. 2015. Autor: Petr Nikl.

A přestože dnešní dobu ovládá digitální podoba umění, autorská kniha si své místo drží a hlavně v Česku je nadále umělci využívaným médiem tvorby. Důkazem tomu je již uvedená soutěž Evropská autorská kniha, ale také Sdružení Hollar se svou každoroční soutěží Grafika roku, ve které je autorská kniha také zastoupena. V neposlední řadě soutěž BookVision. *BookVision je mezinárodní soutěž, prezentující studentskou tvorbu autorských knih v nejširším slova smyslu, ale také knih-objektů a dalších knižních artefaktů, které pojímají knihu jako médium pro volnou uměleckou tvorbu.* [23]

3 Ilustrace v knize

Zjednodušeně řečeno je ilustrace kresbou zaznamenávající význam textu, ke kterému je tvořena. Jejím úkolem nebylo zprvu esteticky zdobit knihu, ale informačně ji doplňovat. Například ve středověku spolu s nástěnnými malbami sloužila jako předání poselství pro lidi, kteří neuměli číst, neboť pomocí knižních ilustrací se mohli seznámit s křesťanskou idejí. [2] [6]

3.1 Podoba ilustrace v Evropě a Asii

Stejně jako kniha samotná prošla i ilustrace značným vývojem a změnou podoby, která se převážně lišila podle země, z níž pocházela. Ilustrace u nás byly v raném středověku ručně malované, až později tištěné za pomoci deskotisku. Po vynálezu knihtisku se ilustrace tvořily převážně pomocí grafických tiskových technik, nejčastěji dřevorytem či kovorytinami. Zatímco v Evropě byly ilustrace ručně malované, země Orientu už s prvními podoby tiskových technik pracovali, neboť co se týká knižní kultury, byli ve vývoji napřed. Pomineme-li však techniky a postupy tvorby knihy a ilustrací, byl to hlavně styl kresby, čímž se země odlišovaly a stále liší. [2] [4] [7]

Podoba evropské ilustrace silně vycházela z křesťanství a v období, kdy byly ručně malované, nebyly považované za umění, neboť jejich podoba byla striktně daná a ilustrátoři, v této době mniši, neměli možnost originálního pojetí malby. Náměty tedy byly převážně křesťanské a musely být pro uchování křesťanské ideje si podobné ne-li stejné. Možnost uměleckého pojetí ilustrace se umělcům podařilo až v době renesance, která kladla důraz spíše na humanismus než na křesťanství a dala umělcům první možnost svobodné tvorby knižní ilustrace. Evropské ilustrace byly jasné a převážně plné lidí. Krajinu zde můžeme vidět málo, a když už tak spíše v pozadí. Malované ilustrace byly barevné a jasné plné dekorativních prvků, po nástupu grafických tiskových technik převážně černobílé a technickou kresbou pojaté a detailní. [2] [4] [7]

Podíváme-li se na ilustrace Orientu, převážně pak japonské, velký prostor, zde dostává kromě člověka také příroda, architektura a zvíř. Ilustrace nevznikají pouze pro šíření náboženství, ale také pro zaznamenání důležitých událostí, jako například bitev. Objevují se nám i první ilustrované příběhy a legendy. Velký prostor tu poté má ošacení, které je velmi dekorativní a zdobené texturou. Zajímavé je, že zatímco evropské ilustrace prošly značnou změnou stylů. Japonsko si svůj ojedinělý styl drží i do dnes. [2] [8]

3.2 Knižní ilustrátoři 21. století

Andrea Tachezy se narodila v Praze roku 1966 a její cesta za ilustrací byla vskutku dlouhá. Zprvu vystudovala textilní nástavbu, po které studovala na Vysoké škole umělecko-průmyslové. Zde vystudovala animovaný film, který pro svou povahu však nikdy netvořila. Ilustracím se začala věnovat až díky konkurzu na knihu veršů Josefa Kainara, který vyhrála. Od té chvíle se začala ilustraci věnovat na plno a její tvorbu můžeme nalézt například v knize *Lukostřelec* od Paulo Coelho, která vyšla roku 2023. Ilustrace v knize jsou krásnou ukázkou napodobení stylu Orientu skloubeným s osobitým stylem typickým pro autorku. Kromě ilustrací se Andrea Tachezy věnuje také volné tvorbě a grafice. [25]

Obrázek 14 – Lukostřelec. 2023. Autor: Paulo Coelho. Ilustrace: Andrea Tachezy.

Victoria Fomina je turecká současná ilustrátorka barevných surrealistických světů plných fantazie vytvořených autorky jedinečným stylem, díky kterému ilustrace v knize přímo ožívají. Dobrým příkladem jest její zpodobnění *Sněhové královny* od H. Ch. Andersona. Ilustrace jsou záměrně trojrozměrné, napodobující loutkové divadlo, neboť kniha vznikla z charitativních účelů pro děti se zrakovým postižením roku 2013. [26]

Obrázek 15 – Sněhová královna. 2013. Autor: H. Ch. Anderson. Ilustrace: Victoria Fomina.

Vhodnou ukázkou japonské knižní ilustrace je dílo od mladého umělce komiksů Nagabe, jehož série *Dívka ze země venku* se svými dvanácti díly, je jednou z nejpobulárnějších sérií komiksů u nás. Příběh pojednává o fantazijním světě, rozděleným na svět Venku, který obývají různá stvoření a hlavní hrdinka celé série Šiva a na svět Uvnitř, který obývají lidé. Mezi Nagabeho inspiraci patří tvorba legendárního japonského tvůrce hororových komiksů Džundžih Itó, mezi jehož práci patří například: *Tomie, Spirála a Ryby, útok z hlubin*. [27]

Obrázek 16 – Knižní série *Dívka ze země venku*. 2022-2024. Autor: Nagabe.

Komako Sakai se narodila v Japonsku v roce 1966. Po absolvování Tokijské národní univerzity výtvarných umění a hudby pracovala ve firmě zabývající se návrhy kimona. V současnosti je jednou z nejpobulárnějších autorek/ilustrátorek v Japonsku. Vhodným příkladem její tvorby jest převyprávění příběhu *The Velveteen Rabbit* od Margery Williamsově. *Text psaný jemnými tóny rezonuje s něžným vztahem mezi chlapcem a jeho hračkou králíka. A jako vždy se Sakaiho citlivým ilustracím daří v absolutním smyslu evokovat vnitřní svět dítěte se vši jeho hravou energií a dojemnou samotou*. [28]

Obrázek 17 – *The Velveteen Rabbit*. 2013. Autor: Komako Sakai.

4 Praktická část: Tvorba vlastní autorské knihy

4.1 Vývoj koncepce

Ve druhém ročníku mého studia jsem v rámci seminářů vytvořila hned čtyři autorské knihy, při jejíž tvorbě jsem v tomto odvětví našla zalíbení a rozhodla se, že autorská kniha a ilustrace je to, čemu bych se chtěla věnovat dál. Ve stejné době jsem také našla zalíbení v ilustrované poezii, která je dnes velmi populární. Vhodným příkladem jsou například kresebné ilustrace básnické sbírky Rupí Kaur anebo z Instagramu proslaveného Atticuse, který ve svých knihách pracuje naopak s fotografiemi. Autoři dnes populárních ilustrovaných básní se inspirovali japonskými haiku (lyrický útvar/typ básně), ve kterých se kombinoval text s ilustracemi již před několika stovkami let. [8]

4.1.1 Stanovení cíle praktické části

Mým cílem pro zhotovení vlastní autorské knihy bylo vytvoření ilustrací s doprovodným textem, konkrétně s citáty a jinými zamyšleními ať již z vlastních nebo jiných zdrojů. Texty v celé knize jsem od začátku zamýšlela mít v anglickém jazyce a to z několika důvodů. Prvním důvodem bylo uchování originálního významu, kterému by překlad do českého jazyka mohl uškodit. Dále jsem chtěla použít anglický jazyk pro jeho lepší grafický vizuál, neboť se v něm neobjevují interpunkce jako v jazyce českém. V neposlední řadě jsem chtěla, aby byl text přístupný všem při její budoucí prezentaci.

Dalším cílem bylo knize dát nějaký celistvý příběh, nechtěla jsem, aby se jednalo o volné ilustrace s doprovodným textem, které by nebyly nějak propojené, ale aby měla kniha nějaký příběh a celistvý koncept, a v tu chvíli při hledání, čemu bych se chtěla věnovat, jsem na sociální síti Instagram narazila na *Seven Rules of Life*. Těchto sedm pravidel života je jakýsi manuál pro člověka, jak se vyvarovat stresu a smutku a má hned několik autorů, neboť každý člověk je může pochopit a naložit s nimi jinak. Tento koncept sedmi pravidel mně zaujal z důvodu doby pocovidové, která byla pro každého náročná.

Mezi tyto pravidla patří: *Číslo 1; nechte to být – nikdy si nezkazte den tím, že budete myslet na špatný včerejšek. Číslo 2; ignorujte je – nenaslouchejte lidem. Žijte život, který je pro vás posilující. Číslo 3; dej tomu čas – čas vše zahojí. Číslo 4; nesrovnávejte – jediný člověk, kterého byste se měli snažit porazit, je člověk, kterým jste byli včera. Číslo 5; zůstat v klidu – je v pořádku nemít všechno promyšlené. Vim, že časem se tam*

dostanete. Číslo 6; je to na vás – jen vy máte na starosti své štěstí. Číslo 7; smějte se – život je krátký, užijte si ho, dokud můžete.

Konečným cílem tedy bylo vytvořit autorskou knihu, která bude jakýmsi mým osobním manuálem a zpovědí, jak se v životě netrápit a zároveň by si kniha zachovala objektivitu a sloužila stejně tak jako mně, tak i dalším čtenářům, kteří by se ve mnou vybraných citátech mohli nalézt. Citáty a doprovodné texty v knize pocházejí ze sociálních sítí, literatury anebo jsou mnou napsané.

Co se týká stylu ilustrací, nechtěla jsem používat kresbu či malbu typickou pro knižní ilustrace, ale něčím mou knihu a styl ilustrací ozvláštnit. Z tohoto důvodu jsem zamýšlela kombinování kresby a fotografií, ze kterých by byly tvořené koláže. A jelikož mám ve velké oblibě japonské a korejské umění a styl ilustrací, rozhodla jsem se svůj a jejich styl ilustrace zkombinovat. Japonské a korejské umění je hodně o míru, klidu a harmonii a jejich umění je tomu dobrým příkladem. Touto kombinací dvou kultur jsem se snažila samotným stylem ilustrace podchytit význam, který koncept knihy má, ale zároveň navázat na teoretickou část mé práce, kde se zabývám právě ony rozdíly mezi evropskou ilustrací a tou Japonsko korejskou. [8]

Obrázek 18 – Ukázka japonského stylu umění. Vlevo – Ráno v Beppu a Déšť v Maekawa od Hasui Kawase. Vpravo – Pláž Akashi Akashi no hama a Plovoucí pavilon v Katadě ve sněhu Yuki no Katada Ukimido od Tsuchiya Kōitsu.

Finální verze autorské knihy se podle prvotního cíle měla skládat ze sedmi kapitol, každá pro jedno pravidlo, a to mělo být znázorněno doprovodným textem v kombinaci s ilustracemi, které po vzoru básničky Rupi Kaur a její básnické trilogie, byly kreslené v jednoduché linii anebo z fotografií vytvořené koláže, které byly stažené z digitální platformy Unsplash. Pro tuto platformu jsem se rozhodla z důvodu potřeby fotografií, jako například přírody a architektury Asie, které z vlastních zdrojů nelze obstarat.

Zároveň mě lákala myšlenka hledání potřebných fotografií a objevování jejich potenciálu pro budoucí tvorbu ilustrace. Práce je poté ukázkou, že i za použití snadno přístupných fotek lze dojít k potřebnému výsledku.

Celé provedení knihy, tedy jak kresebné, tak z fotografií vytvořené ilustrace jsem zamýšlela jen čistě ve stupních šedi, a to pro podchycení myšlenky, jenž kniha má, ale také pro zachování si ne autorského zabarvení. Šedivá je podle mě dosti neutrální, a hlavně klidná a harmonická, proto vhodná. Zároveň poté ilustrace nenarušují doprovodný text.

Knihy vznikala v neposlední řadě také s cílem její realizace, u které jsem hned od začátku zamýšlela spolupráci s knihařstvím z důvodu jejich vybavené knihařské dílny a množství dostupných materiálů, ale také pro jejich profesionální přístup k výrobě a mému zájmu o technicky dokonale zhotovený objekt. Dále jsem nechtěla, aby práce byla postavená na jedné knize a s myšlenkou budoucí instalace při její obhajobě a snaze práci zkompletovat, jsem zamýšlela práci rozšířit a to konkrétně o vybrané ilustrace z knihy, které by byly prezentovány na volném papíře spolu se zhotovenou knihou.

4.1.2 Inspirace a přípravná rešerše

Po sestavení konceptu mé práce a jejího cíle následovalo rozhodnutí, jaké citáty v knize použiji, a jak budou v knize rozřazeny. Citátů jsem měla připravených více a rozřazené byly podle pravidel, ke kterým patřily. Po dokončení přípravy textu, jsem mohla přejít k přípravné rešerši ilustrací. A jelikož jsem vycházela z několika knih, které vlastním, nemusela jsem pro inspirační zdroje chodit daleko.

Prvním z mých inspiračních zdrojů, byla básnická trilogie od dnes velmi populární Rupí Kaur. Rupí Kaur původem z Indie je kanadská básnířka, spisovatelka a ilustrátorka narozená roku 1992. Kaur není populární jen pro své básnické dílo, ale také pro svůj unikátní styl psaní poezie s ilustracemi, které sama tvoří a její celkové pojetí vizuálu knihy, na kterém se ve spolupráci s grafickými designéry sama podílí. Ilustrace se ke svým básním rozhodla tvořit pro její lásku k malbě, se kterou začala již v pěti letech. [29] [30]

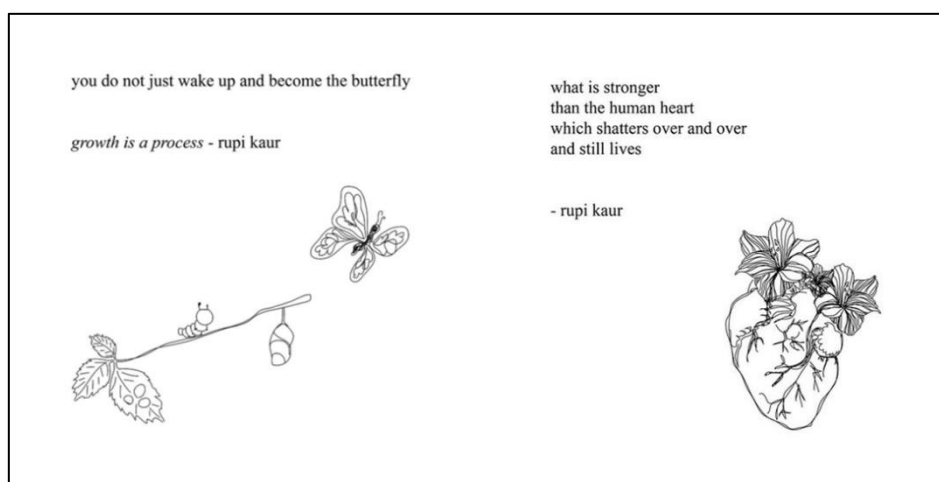
Její první kniha *Mléko a med* jí vyšla po dokončení studií roku 2015 a stala se bestsellerem. Kniha se zabývá tématy jako násilí, zneužívání, láska, ztráta a feminismus a byla přeložena do třiceti jazyků. Její druhá kniha *Květy slunce*, která vyšla dva roky

poté, tedy v roce 2017 navazuje na první díl a je o cestě chřadnutí, pádu, zakořenění, růstu a rozkvětu. *Oslava lásky ve všech jejích podobách*. I tento díl se stal jasným hitem a nebylo tomu dlouho, co vyšel díl třetí a to roku 2020 s názvem *Home Body: Mé tělo, můj chrám*. Tento díl není odlišný jen svou obálkou, kterou Rupí Kaur celou sama navrhla, ale také svým obsahem. *Knihy je intimní pozvánkou do básnířčina nitra, reflexí návratů i přítomnosti a příběhem sebepoznání a osobního růstu*. [29] [30]

Obrázek 19 – Trilogie: Mléko a med; Květy slunce; Home Body: Mé tělo, můj chrám. 2015–2020. Autor: Rupí Kaur.

V celé trilogii můžeme nalézt její doprovodné ilustrace, které autorka pro uchování si čistoty knihy, zhotovila pomocí jednoduché liniové kresby, často připomínající kresby dětské, což bylo jejím záměrem, neboť v knize pojednává o svých traumatech z dětství a dětské naivitě. Autorky styl ilustrace, tedy minimalistické a v linii provedené kresby, mi byly právě onou inspirací při tvorbě několika vlastních ilustrací. [9] [10] [11]

Obrázek 20 – Ukázka stylu ilustrací z knihy Květy slunce. 2017. Autor: Rupí Kaur.

Dalším mým inspiračním zdrojem byla básnická trilogie od z Instagramu proslaveného autora tvořícím pod pseudonymem Atticus. Na svém instagramovém účtu má momentálně 1,6 milionu sledujících, kteří s nadšením hltají každý jeho nový verš. Jeho velká popularita na instagramové platformě, vedla v roce 2018 k vydání jeho první básnické sbírky, s názvem *Láskou jí nespoutáš*. Jedná se o soubor básní doplněný o krásné ilustrace, které v čtenáři ještě více prohloubí zážitek z emočně silných básní. V roce 2019 následovalo vydání knihy druhé a to *Tma mezi hvězdami* a v roce 2020 třetí dílo s názvem *Pravda o zázracích*. [31]

Obrázek 21 – Trilogie: Láskou jí nespoutáš; Tma mezi hvězdami; Pravda o zázracích. 2018–2020. Autor Atticus.

Všechny tři díly série pojednávají o lásce, její kráse ale i krutosti a jsou doplněné o ilustrace formou černobílých fotografií od několika autorů, se kterými básník pracoval na celé sérii. Mezi autory fotografií patří například Bryan Adam Castillo a Poppet Penn. Atticus však npracoval pouze s fotografy, ale používal také *Creative Commons Zero Licence*, která umožňuje bezplatné používání nahraného obsahu, stejně jako mnou použitá platforma Unsplash. Obálky knih jsou poté dílem několika designérů jako například Marrista Campeau nebo Math Monacan. [12] [13] [31] [32]

Obrázek 22 – Ukázka stylu ilustrací z knihy Pravda o zázracích. 2020. Autor: Atticus.

Atticus si velmi střeží své soukromí, jeho čtenáři dlouho neznali ani jeho skutečné jméno, a i když se dnes už ví, že jeho pravé jméno je Duncan Penn, na veřejnosti se básník stále objevuje s tváří zakrytou maskou. Autor to zdůvodňuje tím, že své básně začal publikovat anonymně a z toho důvodu, aby si vždy připomínal, že má psát jen o věcech, které skutečně cítí a ne o věcech, které by cítit měl, masku stále používá. [31]

Posledním inspiračním zdrojem mi byla kniha *Chrám plný květů* od Antonína Límana. Kniha se od dvou předešlých zdrojů liší nejenom svým vzhledem, ale také obsahem. Jedná se totiž o výběr ze tří staletí japonských haiku, které Antonín Líman nenapsal, ale vybral a zkompletoval v jednotné knižní dílo s doprovodnými ilustracemi za pomoci nakladatelství DharmaGaia a Česko-japonské společnosti, která se tvorbou podobných knih v Česku zabývá. A právě Antonín Líman je jednou z hlavních osobností této společnosti, jakožto uznávaný japanolog a překladatel. [14] [33]

Pod jeho vedením a ve spolupráci s nakladatelstvím vyšlo již mnoho knih, mezi které patří například: *Tři země, tři domovy*; *Pod tíhou měsíce*; *Pár much a já*. Na těchto knihách se však podílel jen jako překladatel, zatímco u knihy *Chrám plný květů* byl hlavním aktérem, který kromě překladu haiku byl i tím, který vybral a doplnil knihu o ilustrace. [14] [33]

Obrázek 23 – Knihy Antonína Límana: Chrám plný květů; Tři země, tři domovy; Pod tíhou měsíce; Pár much a já.

Kniha *Chrám plný květů* mi byla už jednou inspirací při tvorbě autorské knihy, tudíž i při hledání inspiračních zdrojů pro onu práci byla mou jasnou volbou. Ve své práci se zabývám právě onou podobou knih a ilustrací v Orientu hlavně poté v Japonsku a mým záměrem bylo tento styl přiblížit a svým osobitým způsobem napodobit.

Co se týká ilustrací v knize, ty jsou poté vybrány Antonínem Límanem dle haiku, ke které patří. Najdeme zde tedy malby slavných japonských mistrů jako například obraz *Malá kukačka naproti hortenzii* od básníka a malíře Buson Josa, který žil a tvořil v 18. století, ale také drobné malby rostlin či portréty zastoupených básníků [14] [33]

Obrázek 24 – Ukázka stylu ilustrací z knihy Chrám plný květů. Malá kukačka naproti hortenzii. Autor: Buson Josa.

Pomocí uvedených inspiračních zdrojů jsem došla ke konečné fázi zamýšlené podoby mé autorské knihy, která vznikla skloubením minimalistických kresebných ilustrací po vzoru Rupi Kaur a z fotek vytvořených ilustrací, jak to mu jest u knih Atticuse. Pro ilustrace vytvořené z fotografií jsem se rozhodla, neboť se jedná o netypický styl ilustrace, který v knihách není moc zastoupen a pro jejich možnost skloubení mého vlastního stylu a stylu japonského umění.

4.2 Tvorba knihy – digitální část

Po přípravné rešerši a usmyslení si, jakou cestou má autorská kniha půjde, bylo důležité rozvržení její digitální podoby. To znamená, jaký formát bude mít kniha? S jakým fontem budu v knize pracovat? Rozvržení knihy je v počátku její tvorby velmi důležitým krokem, neboť podle jejího formátu se tvoří ilustrace, pracuje s písmem a plánuje její budoucí realizace.

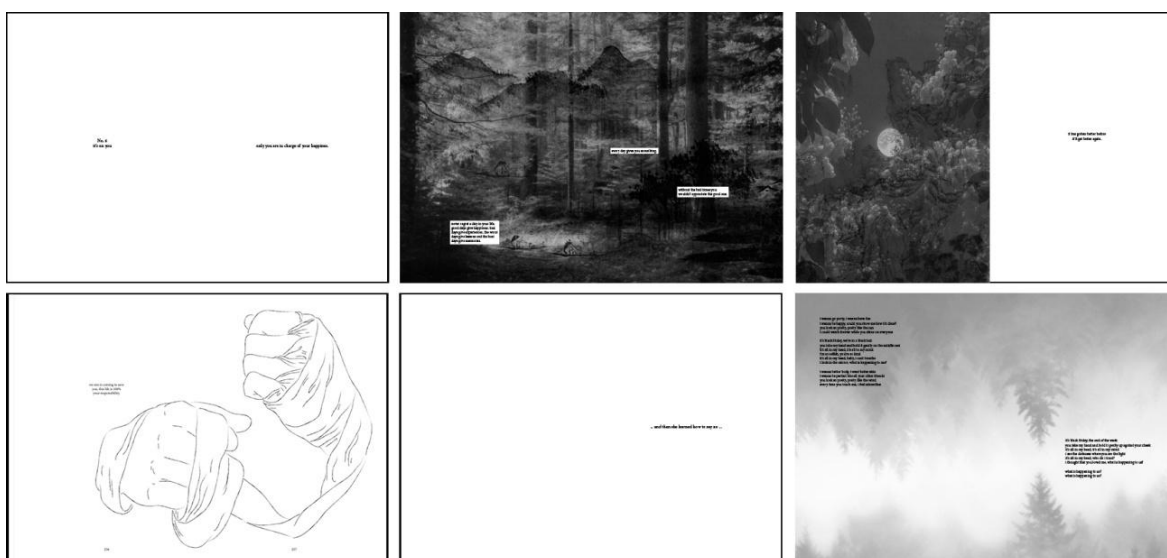
4.2.1 Počáteční příprava layoutu

Formát, z kterého vycházela má kniha, byl inspirován knihou: *Přicházím do stínů tvých očí* od palestinského básníka Mahmúda Darwíše. Tato kniha vychází z klasického formátu A5 (148x210mm), který jsem se pro uchování jednoduchosti rozhodla také použít. V programu Adobe Indesign, ve kterém jsem knihu formovala do konečné podoby, byl nastaven tento formát a ilustrace tvořeny podle něj. Dalším krokem bylo rozvržení kapitol, kterých je podle počtu pravidel v knize sedm.

Obrázek 25 – Inspirace pro formát autorské knihy. Přicházím do stínů tvých očí. Autor: Mahmúd Darwíš.

V každé kapitole je první úvodní stránka s nadpisem kapitoly, tedy pravidlem, kterému se věnuje, po které následují pravidelně střídané ilustrace. Ilustrace jdou za sebou v pořadí: celostránkové fotografie, kombinované fotografie a ilustrace kresebné. Konec kapitoly je vždy zastoupen ukončujícím citátem a textem písně, která k pravidlu patří. Uvedené rozvržení se v knize opakuje u všech sedmi kapitol.

Obrázek 26 – Ukázka rozvržení kapitoly praktické části, vlastní Autorské knihy Seven Rules of Life. V pořadí název kapitoly; fotografická ilustrace; kombinovaná ilustrace, kresebná ilustrace, ukončující citát a text písně.

Posledním krokem bylo zvolení, jakým typem písma budou v knize zastoupeny citáty a doprovodné nadpisy. Po důkladném zkoumání a zvážení přípravné řešerše jsem se rozhodla pro klasický font *Minion Pro*, tento nelicencovaný všude dostupný font jsem vybrala pro jeho jednoduchost a minimalismus, který byl pro knihu důležitý. Veškeré citáty jsou v knize tímto fontem ve velikosti osm, která v poměru s ilustracemi byla vhodná a odpovídající. Jako nadpisový font jsem zvolila druhý a to z důvodu, práce s řezem italic, který *Minion Pro* neměl kvalitní. Nadpisy jsou fontem *Bodoni MT*, který se v jednotlivých kapitolách již neobjevuje.

Sazba tedy práce s textem vznikala podle jednotlivých ilustrací. U fotografických ilustrací je citát ohraničený v bílém rámečku, aby nebyl ilustracemi zastíněn a byl dobře viditelný, zatímco ilustrace kresebné mají text volně sázený, neboť kresby jsou v jednoduché linii, tudíž text zůstává viditelný a přehledný. U ilustrací, kde je poté fotka kombinovaná, záleží na konkrétní ilustraci. Podle ní je buď ohraničený v bílém rámečku, jak je to u ilustrací s fotografiemi či bez rámečku jako u ilustrací kresebných.

4.2.2 Tvorba ilustrací

Po rozvržení layoutu jsem na jednotlivé stránky knihy začala přidávat citáty, které byly předem připravené a rozřazené podle pravidla, ke kterému patřily. Po doplnění potřebného textu jsem začala s tvorbou jednotlivých ilustrací, které vznikaly návazně na daný citát. Vzala jsem v potaz citát, co znamená, jaký má význam a podle toho jsem našla potřebné fotografie či vytvořila potřebnou kresbu.

Fotografické koláže vznikaly za pomoci nelicencované platformy Unsplash, kterou jsem již dříve několikrát využila. Pro studenty a umělce věnující se grafice je často těžké nalézt potřebné podklady pro tvorbu či obstarat si podklady vlastní a z tohoto důvodu byl Unsplash právě vytvořen. [34]

Unsplash se zrodil z bolesti, kterou jsme měli při hledání skvělých a použitelných snímků. A nebyli jsme sami. To je důvod, proč si dnes miliony tvůrců z celého světa stáhly přes 4 miliardy obrázků Unsplash, aby vytvořili prezentace, umělecká díla, makety a další. Unsplash je platforma poháněná úžasnou komunitou, která obdarovala stovky tisíc vlastních fotografií, aby podpořila kreativitu po celém světě. [34]

Veškeré fotografie, které jsou v autorské knize použity, pocházejí z této platformy a jejich úprava probíhala v programu Adobe Photoshop následovně. Jako první jsem

nejdříve převedla fotografie do stupňů šedi a u vrchní fotografie snížila krytí, které umožnilo nahlédnutí na více fotografií najednou, což vedlo k mému rozmyšlení, jakou část fotografie použiji, neboť jsem pracovala například jen s její částí nebo s nějakým výřezem. Fotografie jsem tedy posunula, oříznula či odmazala, jak bylo potřeba do mnou požadované kompozice.

V tuto chvíli jsem mohla fotografie začít upravovat. Jejich úprava vždy probíhala prostřednictvím galerií filtrů a ve filtrech krytí. Použité byly například filtry zrnitý film nebo rozptýlené světlo. S krycími filtry to poté bylo vždy ojedinělé, záleželo na fotkách, které byly upravovány. Dle potřeby pak byly použité také masky, křivky a jiné úpravy, které program Adobe Photoshop nabízí. Každá ilustrace vznikala autenticky dle dané potřeby, a i když se jejich postup lišil, výsledné ilustrace byly vždy sjednocené a jednotné pro uchování celistvosti knihy. Výklad ilustrace je převážně jasný, avšak ne vždy zobrazuje přesné sdělení citátu, ale často vychází z významu či mého vlastního pocitu, který ve mně text vyvolal. Některé z ilustrací pracují se symbolikou a jejich námět nemusí být čtenářem objeven.

Příkladem může být ilustrace s citátem: *it's perfectly fine to change paths whenever you want* ze čtvrté kapitoly knihy, kde byly použité dvě fotografie a to fotografie květiny, konkrétně sněženky, která symbolizuje nové začátky a fotografie cesty s ukazatelem, která znázorňuje změnu. Skloubení těchto fotografií plně charakterizovalo význam onoho textu, víme-li co použité fotografie symbolizují.

Obrázek 27 – Ukázka tvorby kombinované ilustrace za použití symbolismu ze čtvrté kapitoly: *it's perfectly fine to change paths whenever you want*. Autorská kniha: *Seven Rules of Life*.

Příkladem tvorby ilustrace vycházející z přesného znění citátu, ke kterému patří je například ilustrace z páté kapitoly s citátem od Rupi Kaur: *you do not just wake up and become the butterfly growth is a process*. Kde jsem pomocí fotografie zachytila proces růstu motýla, který jsem doplnila o východ slunce nad hvězdnou krajinou.

Obrázek 28 – Ukázka tvorby kombinované ilustrace přesného znění z páté kapitoly: *you do not just wake up and become the butterfly growth is a process*. Autor: Rupī Kaur. Autorská kniha: *Seven Rules of Life*.

Oproti tomu se však v knize nacházejí také ilustrace, která už tak jasné svým významem nemusí být. Mým cílem nebylo zachytit doslovný překlad citátu, ale také můj pocit či osobní význam, který pro mě text měl, z tohoto důvodu se nějaké ilustrace mohou zdát citátu odcizené. Příkladem toho může být ilustrace ze třetí kapitoly: *may all your soon turn into finally*, kde výsledná ilustrace vznikla z mého budoucího snu odcestovat sama a poznat kousek světa, zažít tu doslovnou svobodu z pocitu být někde sám za sebe. Což jsem ve výsledné ilustraci zachytila pomocí dvou fotografií a to člověka na útesu, jako symbol samostatnosti a poté obraz domu v korejském městě Soul, mé vysněné turistické destinace.

Obrázek 29 – Ukázka tvorby fotografické ilustrace ze třetí kapitoly: *may all your soon turn into finally*. Autorská kniha: *Seven Rules of Life*.

Dále se v knize objevují ilustrace, které vycházejí z fotografie jen částí, jsou buď menší, ne tedy přes celý formát knihy její dvoustránky, nebo jsou doplněné o kresbu. Fotografické ilustrace a ilustrace kresebné působily zvláště a již v přípravné rešerši jsem se snažila o nějaký přechod mezi těmito dvěma styly, který by knize dal řád a souvislost. Kombinované ilustrace se skládají jak z fotek, tak z kresby a jejich hlavní účel je oproti celostránkovým ilustracím ponechat si volné místo, čímž plní účel přechodu mezi fotografickou a kresebnou ilustrací. Tyto ilustrace byly tvořeny stejným způsobem jako ilustrace celostránkové fotografie v programu Adobe Photoshop za použití filtrů. Kresby, které slouží jako doplnění fotografie, byly vytvořené v programu Adobe Illustrator, ze kterého se vytvořená kresba zkopírovala a přidala k fotografii.

Obrázek 30 – Ukázka stylů kompozice kombinovaných ilustrací. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

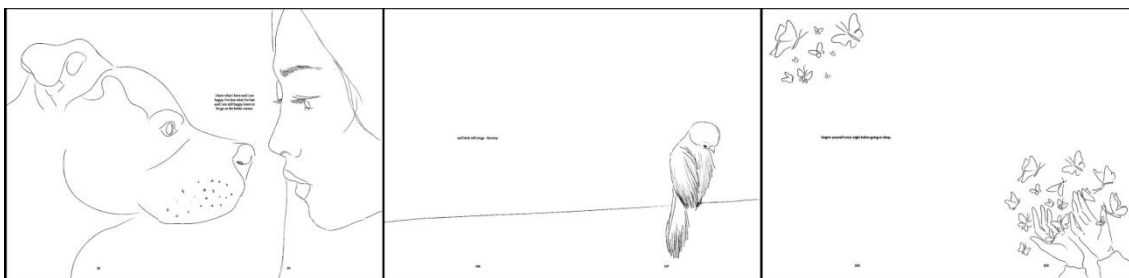
Kombinované ilustrace oproti dalším ilustracím v knize nemají pravidelné uspořádání a jejich kompozice vznikla dle potřeby citátu, ke kterému patří. Avšak se v knize objevují prvky, jako stejný styl kompozice v rozdílných kapitolách, které knihu sjednocují. Příkladem je ilustrace ze třetí kapitoly knihy: *in the chaos of it all, she closed her eyes and remembered: there was a time in her life not too long ago when she did not think she would make it this far. but now... here she is: carving on with newfound strength, trusting that she can make it, as she takes this day by day* a ilustrace ze sedmé kapitoly: *don't live the same year 75 times and call it life – robin sharma.*

Obrázek 31 – Ukázka kombinovaných ilustrací se stejným stylem kompozice. Vpravo – ilustrace ze sedmé kapitoly: *don't live the same year 75 times and call it life – robin sharma.* Vlevo – ilustrace ze třetí kapitoly: *in the chaos of it all, she closed her eyes and remembered: there was a time in her life not too long ago when she did not think she would make it this far...* Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Jako poslední se v knize nacházejí ilustrace kresebné po vzoru, jak bylo v přípravné rešerši řečeno, Rupí Kaur. Tyto ilustrace měly knize dát oddech a jakýsi odpočinek pro čtenáře po celostránkových a kombinovaných ilustracích. Kdyby byla kniha jen o fotografických ilustracích byla by přeplněná a hektická. Kresebné ilustrace jsou tedy příjemným oddechem. Ilustrace vznikaly v programu Adobe Illustrator za použití tabletu značky Wacom. Pomocí tabletu a digitálního pera jsem tenkou linií nakreslila potřebnou ilustraci.

Ilustrace byly vždy nakreslené se štětcovou stopou nejtenčí tužky pro zachování si stylu ruční kresby. Jejich tvorba pak stejně jako fotografické ilustrace vznikala autenticky a dle potřeby citátu. Na některých ilustracích nenajdeme obličej a to z důvodu objektivitu, který si má kniha uchovat. U těch ilustrací, kde se obličej nachází, je to z důvodu výrazu či emoce, jenž má ilustrace zobrazovat a byl tedy důležitý. Ilustrace jsou jednoduché a minimalistické pro potřebný oddech, který mají stránky s kresbami mít. Zároveň tak tvoří vyvážení mezi odlišnými styly ilustrací.

Obrázek 32 – Ukázka kresebných ilustrací. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Kresby můžeme v knize nalézt přes celou stránku (dvoustránku) knihy nebo menší. Jejich kompozice se taktéž v kapitolách opakuje pro uchování si návaznosti stejně jako u ilustrací kombinovaných. Příkladem je ilustrace z druhé kapitoly: *i don't want to. why? because i don't want to is an valid mason* a ilustrace ze čtvrté kapitoly: *be bold or italic never regular*, kde je použit symbol hlavy, symbolizující dva odlišné názory.

Obrázek 33 – Ukázka kresebných ilustrací se stejným stylem kompozice. Vlevo – ilustrace z druhé kapitoly: *i don't want to. why? because i don't want to is an valid reason*. Vpravo – ilustrace ze čtvrté kapitoly: *be bold or italic never regular*. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

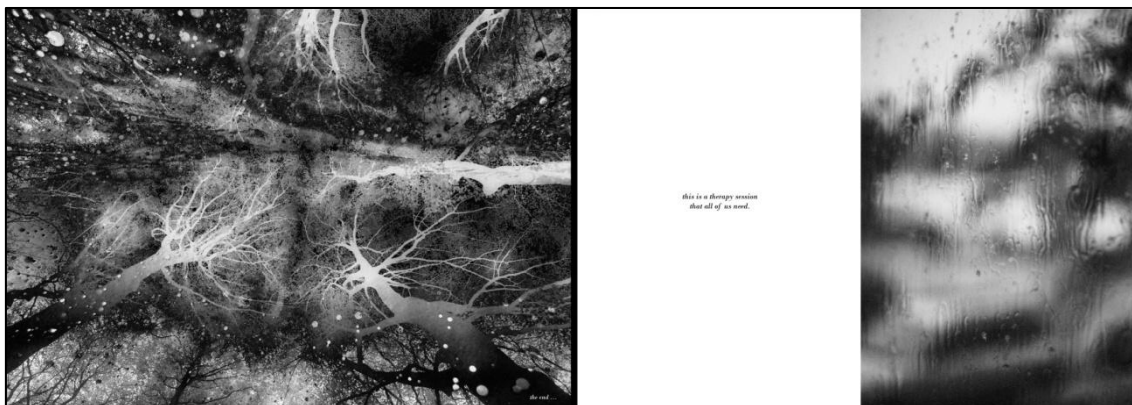
Jak bylo řečeno v cíli mé práce, ilustrace měly vzniknout skloubením mého vlastního stylu a stylu Orientu. Konkrétně umění Japonska a Koreji, které je podle mého názoru nejvýznamnější a mnou nejvíce oblíbené. Důležité je podotknout že mi nešlo tolik o napodobování stylů jako o pocit, který ilustrace měly mít.

Toho jsem docílila více způsoby například tím, že ilustrace svými motivy vychází z Asie. Najdeme zde přírodu a architekturu Asie a také kresby a malby starých mistrů či jiné symbolické objekty typické pro Asii jako třešňové květy, rybářské lodi a jiné.

Styl Orientu je minimalistický, kresby jsou jemné, barevnost je střídavá a výsledné ilustrace jsou čisté, díky čemuž působí klidně a harmonicky. Tento pocit z ilustrace je to, čeho jsem se snažila ve své práci docílit. Umělci v Asii často používali přírodu a zvěř konkrétně ptactvo a motýli, které se v mé knize taktéž objevují i pro jejich symboliku růstu a svobody, což přidává obsahu knihy význam.

Po zhotovení všech požadovaných ilustrací a upravení jejich kompozice do finální podoby bylo nutné vyhotovit obálku knihy neboli návrh na její desky a také náležitosti knihy jako je předsádkový papír, frontispis a titulní stránka. Jelikož se jedná o autorskou knihu, všechny tyto náležitosti nejsou nutností, avšak mým záměrem bylo vytvořit knihu, která bude jak uměleckým objektem, tak literárním dílem.

V knize tedy najdeme doplňkové stránky jako originálně řešený předsádkový papír, který byl tvořen stejnými postupy jako fotografické ilustrace nacházející se v knize. Dále patitul v podobě citátu: *this is a therapy session that all of us need* a frontispis neboli protitulní obrázek v zastoupení upravené textury. Titulní stránka je v knize rozdvojená pro návaznost ilustrací a je jednoduše a typograficky řešena názvem knihy a mým, tedy autorovým jménem.

Obrázek 34 – Vlevo – Předsádkový papír. Vpravo – Patitul a protitulní obrázek. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

4.3 Tvorba knihy – realizace

Digitální podoba knihy byla dokončena a následovala realizace, která proběhla s pomocí Knihařství Hrubá Vojtíšková. Pro knihařství jsem se rozhodla pro jejich kvalitní práci a hlavně ochotu, kterou při zadávání práce mají. *Naše rodinné knihařství bylo založeno v roce 1994 a opírá se o mnohaletou praxi v oboru. Naším cílem je Vaše spokojenost. Vždy se snažíme najít cestu, aby se Vaše přání stalo skutečností. Čerpáme z historie knihařského řemesla stejně tak, jako z moderních technologií.* [35]

4.3.1 Výroba knihy

Knihu jsem se, jak bylo v přípravné rešerši řečeno, rozhodla nechat vyrobit v knihařství a to ze dvou důvodů. Prvním byl můj zájem o technicky dokonalý objekt, neboť domácí výroba s nedostatkem prostoru a vybavení by mohla knize ve finále uškodit. Druhým důvodem byla má zvědavost, co se práce s knihařstvím týká. Ilustrátoři při realizaci jejich knih, pracují například s nakladateli a s tiskaři a já si tuto zkušenost chtěla také osvojit.

Proces výroby v knihařství probíhal tak, že po předložení mnou zhotovené makety knihy byly ilustrace nejprve zkontrolovány pomocí nátisku. Po vzájemné dohodě a předložení mého inspiračního zdroje (*knihy Přicházím do stínů tvých očí od Mahmúda Darwíše*) jsme se rozhodli pro lepenou vazbu V2. Vazba byla zvolena, neboť obsah knihy není rozsáhlý, tudíž pro konstrukci knihy nebyla šitá vazba nutností. Po usmyslení si vazby a kontroly tisku, jsem práci nechala na knihařství. Jejich postup probíhal tak, že si knihu nejdříve vytiskli oboustranným tiskem na jednotlivé papíry A4. Jelikož se jedná o lepenou vazbu, tisk stylem brožury nebyl nutný. Po vytisknutí se stránky ořízly na potřebný formát tedy A5 a změřila se šířka hřbetu, která byla důležitá pro zhotovení makety obálky.

Po zhotovení knižního bloku mně byl z knihařství zaslán e-mail s maketou, kde ony rozměry byly napsány. Mou prací bylo podle zasláné makety vytvořit grafiku, kterou jsem pro obálku mé knihy chtěla. Obálka se vytiskla a posléze přilepila ke slepenému knižnímu bloku pomocí hřbetu a zvlášť vytištěnému předsádkovému papíru, který je na začátku a na konci knihy. Po slepení do celistvého knižního kompletu musela být kniha na pár dní zatížena, aby lepidlo plně zaschlo a knižní konstrukce držela.

Obrázek 35 – Vlevo – Rozvržení pro tvorbu obálky zaslané knihařstvím, které bylo rozkresleno podle rozměrů knižního bloku. Vpravo – Finální podoba obálky podle rozvržení. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Po zaschnutí lepidla byla kniha připravená k vyzvednutí. Celý proces výroby trval sedm dní, po kterých jsem si knihu vyzvedla, následně zkontrolovala a zaplatila. Kvalita provedené práce splnila mé očekávání. Finální výsledek tedy podoba autorské knihy Seven Rules of Life splnila předem stanovené cíle mé bakalářské práce.

4.3.2 Instalace práce

Jelikož mou práci netvoří pouze jedna autorská kniha, ale spolu s teorií a vybranými ilustracemi na volném papíře více věcí, donutilo mě to již při přípravné rešerši uvažovat nad budoucí instalací. Nechtěla jsem, aby práce působila při obhajobách chaoticky bez konceptu, a zároveň jsem chtěla umožnit lepší nahlédnutí při prezentaci, neboť položené knihy na stole by reprezentativně nepůsobily. Z tohoto důvodu jsem zamýšlela práci prezentovat formou jakési knihovny ve formě poliček, které jsou dnes nevtací, tudíž se dají přidělat všude. Knihovna by práci obohatila nejenom reprezentativní instalací, ale také jejím konceptem. Návrh instalace probíhal se svolením její montáže, která je v místě obhajoby povolena.

Obrázek 36 – Ukázka poliček pro zamýšlenou instalaci práce při její obhajobě. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

4. 4 Fotodokumentace

Obrázek 37 – Přední strana obálky. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 38 – Zadní strana obálky. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

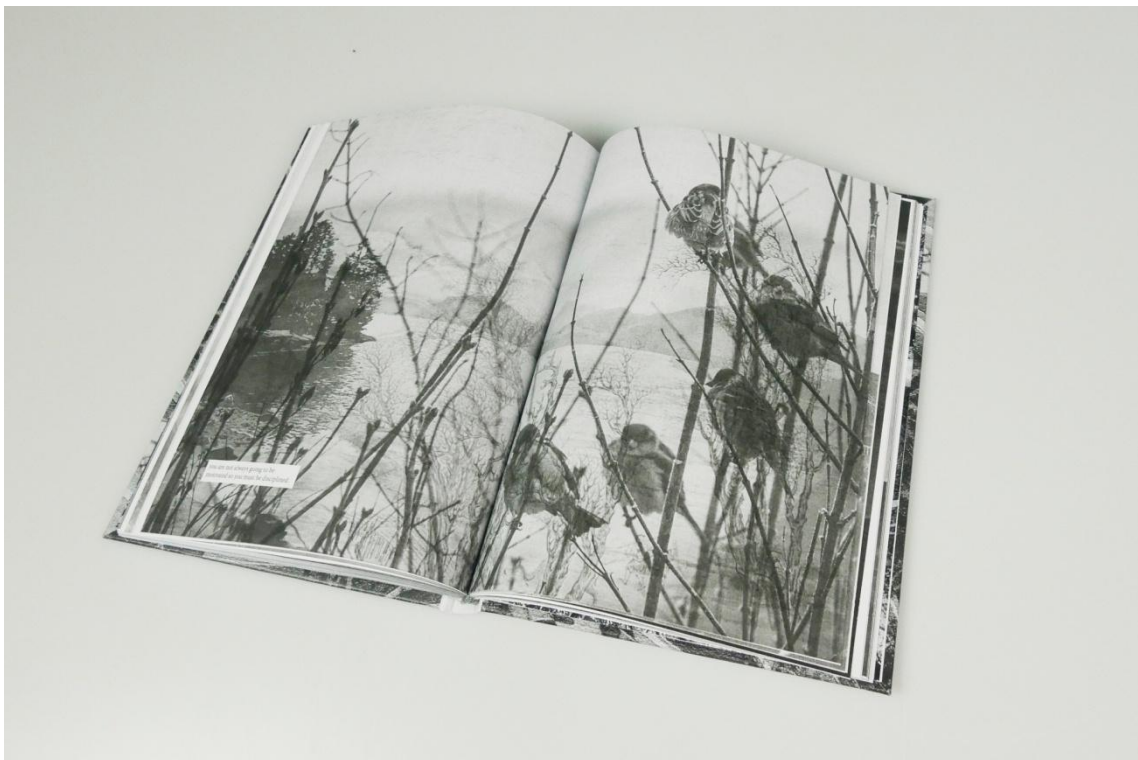
Obrázek 39 – Předšádkový papír. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 40 – Patitul a protitulní obrázek. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 41 – Fotografická ilustrace z 1. kapitoly: *the peace of finally letting go. it's like swimming in a black room.*
Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 42 – Fotografická ilustrace z 6. kapitoly: *you are not always going to be motivated so you must be disciplined.* Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 43 – Fotografická ilustrace z 2. kapitoly: *be enough for yourself first, the rest of the world can wait.*
Autorská kniha: *Seven Rules of Life.*

Obrázek 44 – Fotografická ilustrace z 1. kapitoly: *there is an african proverb: when death finds you, may it find you alive.* – *m. mead.* Autorská kniha: *Seven Rules of Life.*

Obrázek 45 – Kombinovaná ilustrace z 6. kapitoly: *goal is to build a life i don't need a vacation from. a life of genuine happiness and financial freedom.* Autorská kniha: *Seven Rules of Life.*

Obrázek 46 – Kombinovaná ilustrace ze 4. kapitoly: *comparison is a thief of joy.* Autorská kniha: *Seven Rules of Life.*

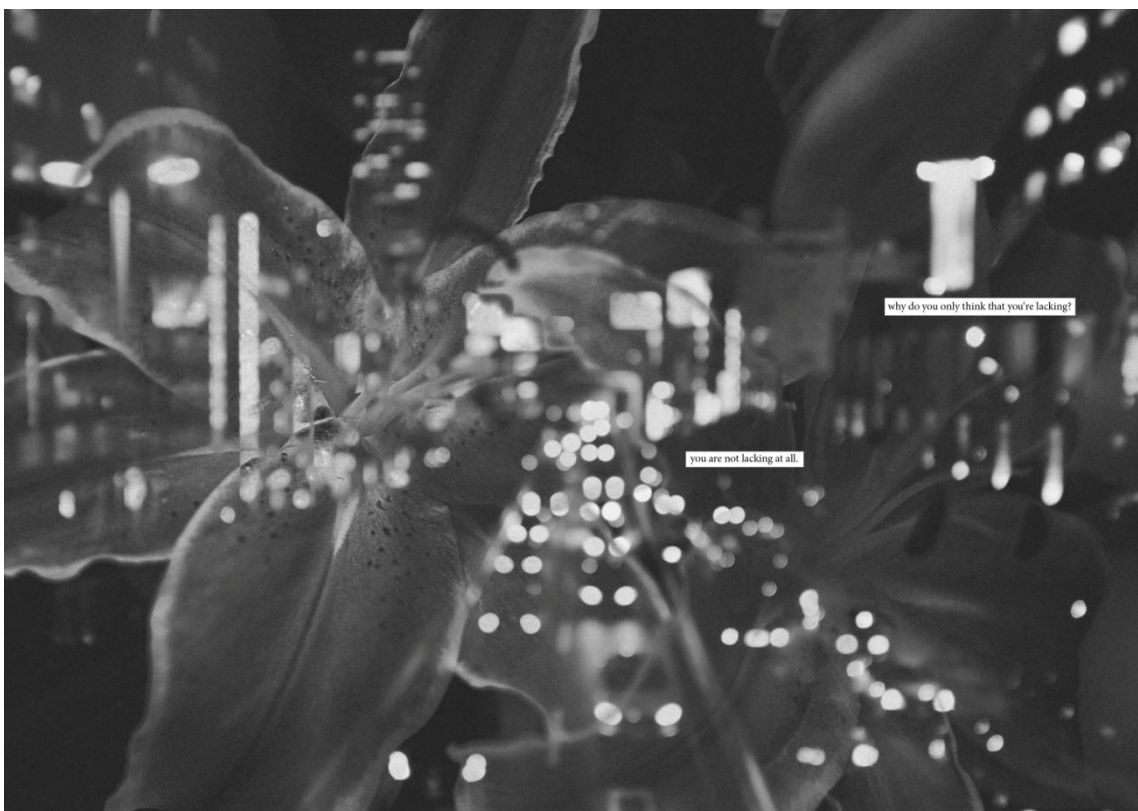
Obrázek 47 – Kresebná ilustrace z 1. kapitoly: *if you don't get everything you want, think of the things you don't get that you don't want.* – oscar wilde. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 48 – Kresebná ilustrace z 2. kapitoly. *it's okay to disappear until you feel like you again.* Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 49 – Ukázka samostatné ilustrace I. k prezentaci práce. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 50 – Ukázka samostatné ilustrace II. k prezentaci práce. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 51 – Ukázka samostatné ilustrace III. k prezentaci práce. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Obrázek 52 – Ukázka samostatné ilustrace IV. k prezentaci práce. Autorská kniha: Seven Rules of Life.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se věnovala představení a definici pojmu kniha, jakožto objektu a pravidlům její tvorby a obsahu, který současná kniha má. Dále také její stručnou historií, vývojem a podobou napříč místem i dobou. Zmíněné bylo i její posunutí ve vývoji díky vynálezu knihtisku.

V další kapitole byla představena autorská kniha její vznik a autoři, kteří jej proslavili a stali se inspirací pro autory současnosti, kteří jsou v práci taktéž zmíněni. V kapitole je popsána proměna a nedefinovaná podoba autorské knihy, což je zdokumentováno na příkladech umělců a jejich tvorby. Zmíněny jsou různá nakladatelství a soutěže, která se autorské knize věnují.

V neposlední řadě je v práci popsána ilustrace její význam, který v historii měla a také popis její podoby v Asii a v Evropě, čímž je nastíněné porovnání těchto dvou odlišných stylů.

Díky vypracované teorii, která sloužila jako příprava, byla zhotovena vlastní autorská kniha *Seven Rules of Life*, s autorskými ilustracemi, kde jsem teorii za pomoci vlastního uměleckého pojetí uplatnila v praxi. Přípravná rešerše a stanovení si cílů mi umožnila organizovanou tvorbu a potřebný prostor pro sebevyjádření.

Tvorba vlastní autorské knihy s pomocí knihařství mi umožnila nahlédnutí na profesionální přístup a práci, kterou ilustrátor v nakladatelství má a poskytla nové zkušenosti pro budoucí uměleckou profesi.

Teorie spolu s popisem práce vlastní autorské knihy v praktické části dává čtenářům potřebné informace pro zhotovení vlastní autorské knihy a uvádí důvody proč je kniha v dnešní digitální podobě stále oblíbeným médiem tvorby pro umělce.

Seznam použité literatury – citovaná literatura

V teoretické části:

1. FRANCOVÁ, Jana. FK 15 – Umění autorské knihy a výtvarná výchova. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 209 s. ISBN 978-80-210-8471-1
2. VOIT, Petr. Encyklopedie knihy 1. díl. Praha: Libri, 2008. 655 s. ISBN 978-80-7277-390-9.
3. DOLEŽAL, Jaroslav. Vazby knih. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1961. 128 s.
4. STAŇKOVÁ, Libuše. Dějiny knižní kultury a grafického designu 1. díl. Praha: Nakladatelství grafické školy, 2012. 160 s. ISBN 978-80-86824-12-3. [cit. 2024-03-07]
5. STAŇKOVÁ, Libuše. JANSKÁ, Lenka. CÍSLER, Jiří. Dějiny knižní kultury 2. díl. Praha: Nakladatelství grafické školy, 2012. 151 s. ISBN 978-80-86824-12-3
6. ČERNÁ, Marie. Dějiny výtvarného umění. Praha: Nakladatelství Idea servis, 2019. 232 s. ISBN 978-80-85970-93-7
7. KNEIDL, Pravoslav. Z historie evropské knihy: po stopách knih, knihtisku a knihoven. Praha: Svoboda, 1989. 143 s. ISBN 80-205-0093-6
8. SWANN, Peter C. Umění Číny, Koreje a Japonska. Praha: Odeon, 1970. 286 s. [z anglického vydání přeložila Dana Kalvodová]

V praktické části:

9. KAUR. Rupi. Mléko a med. Praha: Nakladatelství Knihy Omega, 2017. 202 s. ISBN 978-80-7390-828-7
10. KAUR. Rupi. Květy slunce. Praha: Nakladatelství Knihy Omega, 2019. 248 s. ISBN 978-80-7585-666-1
11. KAUR. Rupi. Home Body. Praha: Nakladatelství Knihy Omega, 2021. 190 s. ISBN 978-80-277-0133-9
12. ATTICUS. Tma mezi hvězdami. Praha: Nakladatelství Yoli, 2019. 240 s. ISBN 978-80-7617-586-0

13. ATTICUS. Pravda o zázracích. Praha: Nakladatelství Yoli, 2020. 256 s. ISBN 978-80-242-6604-6

14. LÍMAN, Antonín. Chrám plný květů. Praha: Nakladatelství DharmaGaia, 2011. 339 s. ISBN 978-80-7436-015-2

Internetové a jiné zdroje – internetové citace

15. Plošná tvorba na základní škole [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/502517/mod_resource/content/1/10_11_Plosna_tvorba_na_zakladni_skole.pdf
16. Náležitosti knihy. [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: https://www.publikace24.cz/storage/c86b33c9-nalezitosti_knihy.pdf
17. Evropská autorská kniha/Artist's books on tour. [online]. [cit. 2024-03-18] Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/evropska-autorska-knihaartists-books-on-tour>
18. Galerie Rudolfinum Praha. Výstava: Krištof Kintera: Nervous Trees. 2017 [online]. Dostupné z: <https://www.galerierudolfinum.cz/cs/vystavy/archiv-vystav/kristof-kintera-nervous-trees/>
19. Nakladatelství Baobab [online]. Dostupné z: <https://www.baobab-books.net/o-nas>
20. Milan Knížák [online]. Dostupné z: <https://www.milanknizak.com/>
21. Kniha Větší lásku nikdo nezná. Autor: Milan Knížák. [online]. Dostupné z: <https://www.knihydobrovsky.cz/kniha/vetsi-lasku-nikdo-nezna-86847241>
22. Nakladatelství Meandr [online]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/o-meanderu/>
23. Bookvision [online]. [cit. 2024-03-18]. Dostupné z: <https://www.bookvision.info/>
24. Petr Nikl [online]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/petr-nikl/>
25. Knižní ilustrátoři 21. století. Andrea Tachezy [online]. Dostupné z: <https://www.andreatachezy.cz/>
26. Knižní ilustrátoři 21. století. Victoria Fomina [online]. Dostupné z: <https://victoriafomina.com/illustration>
27. Knižní ilustrátoři 21. století. Nagabe [online]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/nagabe-147263>
28. Knižní ilustrátoři 21. století. Komako Sakai [online]. Dostupné z: <https://enchantedlion.com/komako-sakai>

29. Rupi Kaur. Básnická trilogie: Mléko a med, Květy slunce, Home body. [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/rupi-kaur-105022>
30. Inspirační zdroje praktické části: Rupi Kaur. [online]. Dostupné z: <https://rupikaur.com/>
31. Inspirační zdroje praktické části: Atticus. [online]. Dostupné z: <https://www.knihydobrovsky.cz/autori/atticus-235915>
32. Platforma Creative Commons (CC). [online]. Dostupné z: <https://creativecommons.org/public-domain/cc0/>
33. Inspirační zdroje praktické části: Antonín Líman. [online]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/antonin-liman-10417>
34. Zdroj fotografií pro tvorbu ilustrací. Digitální platforma Unsplash. [online]. [cit. 2024-03-14] Dostupné z: <https://unsplash.com/>
35. Realizace praktické části. Knihařství Hrubá Vojtíšková. [online]. [cit. 2024-03-22] Dostupné z: <https://www.kniharstvihruba.cz/>

Seznám obrázků

- Obrázek 1 – Hlavní části knihy a její náležitosti. Autor: Magdaléna Čepičková, Radek Fiala. Zdroj: http://old.gis.zcu.cz/projekty/Geomatika_multimedialne/KRP/KRP-dokoncovaci_prace.pdf..... 10
- Obrázek 2 – Ukázka egyptských svitků, tzv. Harrisův papyrus, dochovaná část ve vlastnictví Britského muzea. Zdroj: https://www.britishmuseum.org/collection/object/Y_EA10042-1 12
- Obrázek 3 – Ukázka mezopotamské podoby knihy. Vlevo – Hliněná tabulka/destička. Vpravo – Pečetní váleček a jeho následný otisk do hlíny (Akkadské období konec 3. tisíciletí př. n. l.). Zdroj: STAŇKOVÁ, Libuše. Dějiny knižní kultury a grafického designu 1. díl., 2012, str. 24-25 13
- Obrázek 4 – Ukázka buddhistického svitku Dharani. Japonsko (764– 770). Inkoustový tisk na papíře. Národní muzeum v Tokiu. Nejstarší dnes známé tištěné knihy světa. Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Dharani#/media/File:Hyakumant%C5%8D_Darani_Scroll_s.jpg 14
- Obrázek 5 – Ukázka podoby evropského středověkého kodexu. Kodex Vyšehradský. Doba vzniku cca 1070–1086. Vpravo – iniciála D-ixit se svatým Václavem. Vlevo – Iluminace Tři ženy u hrobu. Fond NK ČR. Foto: Ivan Král. Zdroj: <https://text.nkp.cz/o-knihovne/zakladni-informace/klementinska-nej/nejcennejsi-kodex-vys> 14
- Obrázek 6 – Podoba Knihtisku. Vlevo – Ukázka litery písmeno fi. Uprostřed – Ukázka podoby sazby z kovových liter. Vpravo – Ukázka výtisku s použitím knihtisku. První strana Gutenbergovy Bible s předmlouvou sv. Jeronýma. Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Knihtisk#/media/Soubor:Garamond_type_%C5%BFi-ligature.jpg <https://www.kudyznudy.cz/akce/vzpominky-na-knihtisk> https://cs.wikipedia.org/wiki/Gutenbergova_bible#/media/Soubor:Gutenberg_bible_Old_Testament_Epistle_of_St_Jerome.jpg 15
- Obrázek 7 – První autorská kniha. Twentysix Gasoline Station. 1963. Autor: Edwars Ruscha. Zdroj: https://www.researchgate.net/figure/Edward-Ruscha-Twentysix-Gasoline-Stations-1963-Courtesy-of-Arnolfini-and-Bristol_fig1_337302046..... 16
- Obrázek 8 – Tvorba autorské knihy u nás. Make Your Dreams. 1964-1974. Autor: Milan Knížák. Zdroj: <https://artplus.cz/cs/aukcni-zpravodajstvi/1/autorske-knihy-milana-knizaka-na-trhu>..... 17

Obrázek 9 – Autorské knihy zastoupené na výstavě Evropská autorská kniha roku 2012. Vlevo – Autorská kniha: Krajina papíru. Autor: Julie Kačerovská. Vpravo – Autorská kniha: Geometrie knihy. Autor: Elena Peytchinska. Zdroj: https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/evropska-autorska-knihaartists-books-on-tour	18
Obrázek 10 – Tradiční podoba knihy. Nic si o tom nemyslet. Výstava: Nervous Trees 2017. Autor: Krištof Kintera. Zdroj: https://www.baobab-books.net/product/nic-si-o-tom-nemyslet?v=15431	19
Obrázek 11 – Tradiční podoba knihy. Větší lásku nikdo nezná. 2018. Autor: Milan Knížák, AHAE. Zdroj: https://www.knihkupectvi-monami.cz/index.php?id_product=33672&controller=product	19
Obrázek 12 – Kniha z nakladatelství Baobab. Hned vedle bílá barva mráčeků. 2010. Autor: Hanuš Hachenburg. Zdroj: https://www.baobab-books.net/product/hned-vedle-bila-barva-mracku?v=15375	20
Obrázek 13 – Kniha z nakladatelství Meandr. Jěľěňovití. 2015. Autor: Petr Nikl. Zdroj: https://www.meander.cz/knihy/jelenoviti/	20
Obrázek 14 – Lukostřelec. 2023. Autor: Paulo Coelho. Ilustrace: Andrea Tachezy. Zdroj: https://www.luxor.cz/blog/magazin-luxor/paulo-coelho-lukostrelec-rozhovor/ .	22
Obrázek 15 – Sněhová královna. 2013. Autor: H. Ch. Anderson. Ilustrace: Victoria Fomina. Zdroj: https://www.behance.net/gallery/152062847/Pop-up-books	22
Obrázek 16 – Knižní série Dívka ze země venku. 2022-2024. Autor: Nagabe. Zdroj: https://otakunest.net/divka-ze-zeme-venku/	23
Obrázek 17 – The Velveteen Rabbit. 2013. Autor: Komako Sakai. Zdroj: https://enchantedlion.com/all-books/the-velveteen-rabbit	23
Obrázek 18 – Ukázka japonského stylu umění. Vlevo – Ráno v Beppu a Déšť v Maekawa od Hasui Kawase. Vpravo – Pláž Akashi Akashi no hama a Plovoucí pavilon v Katadě ve sněhu Yuki no Katada Ukimido od Tsuchiya Kōitsu. Zdroj: https://artvee.com/dl/ochtend-in-beppu/ https://www.muddycolors.com/2014/06/artist-of-the-month-kawase-hasui/ https://en.wikipedia.org/wiki/Tsuchiya_Koitsu	25
Obrázek 19 – Trilogie: Mléko a med; Květy slunce; Home Body: Mé tělo, můj chrám. 2015–2020. Autor: Rupi Kaur. Zdroj: https://www.littleinfinite.com/15-rupi-kaur-poems-for-when-you-need-a-pep-talk/	27

Obrázek 20 – Ukázka stylu ilustrací z knihy Květy slunce. 2017. Autor: Rupi Kaur. Zdroj: https://www.littleinfinite.com/15-rupi-kaur-poems-for-when-you-need-a-pep-talk/	27
Obrázek 21 – Trilogie: Láskou jí nespoutáš; Tma mezi hvězdami; Pravda o zázracích. 2018–2020. Autor Atticus. Zdroj: https://www.yoli.cz/?s=atticus	28
Obrázek 22 – Ukázka stylu ilustrací z knihy Pravda o zázracích. 2020. Autor: Atticus. Zdroj: https://kniznipristaviste.blogspot.com/2020/07/recenze-pravda-o-zazracich.html	28
Obrázek 23 – Knihy Antonína Límana: Chrám plný květů; Tři země, tři domovy; Pod tíhou měsíce; Pár much a já. Zdroj: https://www.databazeknih.cz/autori/antonin-liman-10417	29
Obrázek 24 – Ukázka stylu ilustrací z knihy Chrám plný květů. Malá kukačka naproti hortenzii. Autor: Buson Josa. Zdroj: https://static.artforum.sk/media/products-files/ef/73/103606.pdf	30
Obrázek 25 – Inspirace pro formát autorské knihy. Přicházím do stínů tvých očí. Autor: Mahmúd Darwíš. Zdroj: https://knihobot.cz/g/231859	31
Obrázek 26 – Ukázka rozvržení kapitoly praktické části, vlastní Autorské knihy Seven Rules of Life. V pořadí název kapitoly; fotografická ilustrace; kombinovaná ilustrace, kresebná ilustrace, ukončující citát a text písně. Zdroj: Vlastní.....	31
Obrázek 27 – Ukázka tvorby kombinované ilustrace za použití symbolismu ze čtvrté kapitoly: it's perfectly fine to change paths whenever you want. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	33
Obrázek 28 – Ukázka tvorby kombinované ilustrace přesného znění z páté kapitoly: you do not just wake up and become the butterfly growth is a process. Autor: Rupi Kaur. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.	34
Obrázek 29 – Ukázka tvorby fotografické ilustrace ze třetí kapitoly: may all your soon turn into finally. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.	34
Obrázek 30 – Ukázka stylů kompozice kombinovaných ilustrací. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	35
Obrázek 31 – Ukázka kombinovaných ilustrací se stejným stylem kompozice. Vpravo – ilustrace ze sedmé kapitoly: don't live the same year 75 times and call it life – robin sharma. Vlevo – ilustrace ze třetí kapitoly: in the chaos of it all, she closed her eyes and remembered: there was a time in her life not too long ago when she did not think she would make it this far... Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní	35

Obrázek 32 – Ukázka kresebných ilustrací. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	36
Obrázek 33 – Ukázka kresebných ilustrací se stejným stylem kompozice Vlevo – ilustrace z druhé kapitoly: i don't want to. why? because i don't want to is an valid reason. Vpravo – ilustrace ze čtvrté kapitoly: be bold or italic never regula. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	36
Obrázek 34 – Vlevo – Předsádkový papír. Vpravo – Patitul a protitulní obrázek. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	37
Obrázek 35 – Vlevo – Rozvržení pro tvorbu obálky zaslané knihařstvím, které bylo rozkresleno podle rozměrů knižního bloku. Vpravo – Finální podoba obálky podle rozvržení. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	39
Obrázek 36 – Ukázka poliček pro zamýšlenou instalaci práce při její obhajobě. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: https://www.ikea.com/cz/cs/p/mosslanda-police-na-obrazky-bila-40291766/	39
Obrázek 37 – Přední strana obálky. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	40
Obrázek 38 – Zadní strana obálky. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	40
Obrázek 39 – Předsádkový papír. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	41
Obrázek 40 – Patitul a protitulní obrázek. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	41
Obrázek 41 – Fotografická ilustrace z 1. kapitoly: the peace of finally letting go. it's like swimming in a black room. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	42
Obrázek 42 – Fotografická ilustrace z 6. kapitoly: you are not always going to be motivated so you must be disciplined. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	42
Obrázek 43 – Fotografická ilustrace z 2. kapitoly: be enough for yourself first, the rest of the world can wait. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	43
Obrázek 44 – Fotografická ilustrace z 1. kapitoly: there is an african proverb: when death finds you, may it find you alive. – m. mead. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	43

Obrázek 45 – Kombinovaná ilustrace z 6. kapitoly: goal is to build a life i don't need a vacation from. a life of genuine happiness and financial freedom. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	44
Obrázek 46 – Kombinovaná ilustrace ze 4. kapitoly: comparison is a thief of joy. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní	44
Obrázek 47 – Kresebná ilustrace z 1. kapitoly: if you don't get everything you want, think of the things you don't get that you don't want. – oscar wilde. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	45
Obrázek 48 – Kresebná ilustrace z 2. kapitoly. it's okay to disappear until you feel like you again. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.	45
Obrázek 49 – Ukázka samostatné ilustrace I. k prezentaci práce. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	46
Obrázek 50 – Ukázka samostatné ilustrace II. k prezentaci práce. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	46
Obrázek 51 – Ukázka samostatné ilustrace III. k prezentaci práce. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	47
Obrázek 52 – Ukázka samostatné ilustrace IV. k prezentaci práce. Autorská kniha: Seven Rules of Life. Zdroj: Vlastní.....	47